

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI**

MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Mustafa Ufuk GÜRDAL

BURSA - 2012

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI**

MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Mustafa Ufuk GÜRDAL

**Danışman:
Prof. Dr. İbrahim Hakan MERT**

BURSA – 2012

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı'nda 700847004 numaralı Mustafa Ufuk GÜRDAL'ın hazırladığı "Myndos Asar Adası Mezarları" konulu Yüksek Lisans Tezi Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı,/...../ 20.... günü -saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

...../...../ 20.....

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Mustafa Ufuk GÜRDAL
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Arkeoloji
Bilim Dalı	: Klasik Arkeoloji
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xiii-70
Mezuniyet Tarihi	: / / 20.....
Tez Danışmanları	: Prof. Dr. İbrahim Hakan MERT, Yrd. Doç. Dr. Emine TOK

MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI

Myndos, bugünkü Muğla İli, Bodrum İlçesi, Gümüşlük Beldesi'nde yer alan antik bir liman kentidir. İ.Ö. geç 2. binde Lelegler tarafından kurulan sekiz kentten birisidir. Antik yazar Herodot, kentin İ.Ö. 500'de Attik-Delos Deniz Birliği'nin ilk üyelerinden birisi olduğunu kaleme almıştır. Antik Karia Bölgesi'nin başkenti Halikarnassos'un savunmasında ön karakol niteliği taşıyan ve uzun yıllar liman kenti olma özelliğini koruyan Myndos, Hristiyanlık döneminde ise, Karia Eparchiası'na bağlı bir piskoposluk merkezine dönüşmüştür.

Myndos öreninde bulunan ve Tavşan Adası veya Asar Adası olarak anılan kara parçası aslında bir zamanlar ana karanın bir uzantısıdır ve limanın girişini koruyan en stratejik noktadır. 2004 yılında Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN başkanlığında yürütülen yüzey araştırmaları, 2008 yılında yaptırılan zemin etütleri esnasında detaylı bir şekilde incelenen Asar Adası'nda, anıtsal bir yapının varlığı tespit edilmiş ve 2009 yılında ilk bilimsel kazı gerçekleştirilmiştir. Devam etmekte olan kazılar sırasında, Orta Çağ mimarisini yansıtan yerleşim dokusu ve aynı sürece ait arkeolojik buluntular ortaya çıkmaya başlamıştır. 2009 ve 2010 yılında ortaya çıkan toplam 11 adet Bizans Mezarı, kentin geç dönem tarihi hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır.

Bu tez çalışması kapsamında, mezarların mimari dokuları; içlerinden çıkan altın elbise aplikeleri, kemer tokaları, sikkeler, seramikler, takılar, madalyonlar, metal ve cam buluntular değerlendirilmiştir.

Yapılan tüm çalışmalar sonucunda, Myndos Asar Adası Mezarları İ.S. 6 ve 7. yy.'a tarihlendirilmiştir. Mezarların, mimari özellikleri ve küçük buluntuları açısından, döneminde Batı Anadolu'daki kültür birliğine bağlı kaldığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Karia, Myndos, Asar (Tavşan) Adası, Bizans Mezarları, Mezar Buluntuları

ABSTRACT

Name and Surname : Mustafa Ufuk GÜRDAL
University : Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Archaeology
Branch : Classical Archaeology
Degree Awarded : Master
Page Number : xiii-70
Degree Date : / / 20.....
Supervisors : Doç. Dr. İbrahim Hakan MERT, Yrd. Doç. Dr. Emine TOK

THE GRAVES OF MYNDOS ASAR ISLAND

Myndos is an ancient port city located in the Province of Muğla, District of Bodrum, Town of Gümüşlük. It is one of the eight cities which were established by the Leleges 2000 B.C. at the latest. Ancient writer Herodotus wrote that the city was one of the first members of Attica-Delos Sea League in 500 B.C. Myndos having served as a front guard in the defence of Halicarnassus, the capital of Ancient Caria Region, and maintained to be a port city for long years turned into an episcopal centre connected to the eparchy of Caria in the Christian period.

The land located at the ruins of Myndos and called as Rabbit Island or Asar Island was once actually is an extension of the mainland and the most strategic point protecting the entrance to the port. A monumental structure has been found to exist on the Asar Island examined in detail during the surface researches carried out under the presidency of Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN in 2004 and the ground surveys conducted in 2008 and the first scientific excavation has been performed in 2009. During the continuing excavations, the settlement pattern reflecting the Medieval architecture and the archaeological findings belonging to the same period have started to emerge. A total of 11 Byzantine tombs having emerged in 2009 and 2010 provide us information about the history of the late period of the city.

Within the scope of this thesis study, the architectural patterns of the tombs, and the golden dress appliques, belt buckles, coins, ceramics, jewellerys, medallions, and metal and glass findings they contained have been evaluated.

As a result of all of the researches carried out, Myndos Asar Island Tombs has been dated to the 6th and 7th centuries B.C. In terms of the architectural features and small findings of the tombs, it has been found out that they had abided by the cultural union in the Western Anatolia in its era.

Keywords:

Caria, Myndos, Asar (Tavşan) Island, Byzantine Graves, Grave Findings

ÖNSÖZ

2009 ve 2010 yılında Myndos Asar Adası'nda yapılan ve benimde bizzat katıldığım kazılar sırasında ortaya çıkarılan 11 adet mezar, Prof. Dr. İbrahim Hakan MERT danışmanlığında hazırlanan bu yüksek lisans tezi kapsamında incelemeye alınmıştır.

Öncelikle bu tez konusunu çalışmamı öneren, cevabını arayacağım soruları belirleyerek beni aydınlatan, çalışmam sırasında Myndos Kazısı ve Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü alt yapısından faydalanmamı sağlayarak her türlü imkanı bana sunan, Sn. Hocam Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN'e şükranlarımı sunuyorum. Çalışmam süresince maddi manevi desteğini benden esirgemeyen ve beni her türlü konuda sabırla aydınlatan danışmanım Sn. Hocam Prof. Dr. İbrahim Hakan MERT'e, önerileriyle çalışmama ışık tutan ek danışmanım Sn. Hocam Yrd. Doç Dr. Emine TOK'a, mezarlardan ele geçen cam eserlerin yorumlamasını yapan Arkeolog A. Aynur Özet'e, metal buluntuları yorumlamamda tavsiyelerde bulunan Sn. Andrea PIRSON'a, iskeletlerin değerlendirmesini yapan Yrd. Doç Dr. Füsün YAŞAR'a ,önerileri ve desteklerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Derya ŞAHİN'e, Arş. Gör. Ali ALTIN'a ve Arş. Gör. Serkan GÜNDÜZ'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Arazi ve laboratuvar çalışmalarım sırasında, bilim yolunda ilerledikleri kıymetli zamanlarından ödün vererek bana yardımcı olan; başta Gonca GÜLSEFA, Hazal ÇITAKOĞLU, Esra SAYIN, Mustafa Uğur EKMEKÇİ, Faruk YOLSAL ve tüm öğrenci arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Ömrümü arkeolojiye adayarak yaşamak istememin zorluklarını, maddi ve manevi destekleriyle azaltan aileme de şükranlarımı sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TEZ ONAY SAYFASI	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
KATALOG LİSTESİ	ix
HARİTALAR	xi
FOTOĞRAFLAR.....	xii
TABLOLAR.....	xiii
ÇİZİMLER.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

(MYNDOS ASAR ADASI KONUM VE TARİHÇESİ)

1. MYNDOS ASAR ADASI'NIN COĞRAFİ KONUMU VE TOPOĞRAFİK YAPISI	3
1.1. Adanın Coğrafi Konumu	3
1.2. Adanın Topografik Yapısı	3
2. MYNDOS ASAR ADASI'NIN TARİHÇESİ	4
2.1. Adanın tarihi	4
2.2. Adanın Araştırma Tarihi.....	6

İKİNCİ BÖLÜM
(MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI)

1. MEZARLARIN KONUMU	7
2. MEZARLARIN MİMARİ ÖZELLİKLERİ	8
2.1. Kripta İçi Mezarlar	9
2.1.1. M3 mezar yapısı	10
2.1.2. M4 mezar yapısı	10
2.1.3. M5 mezar yapısı	10
2.1.4. M6 mezar yapısı	11
2.1.5. M7 mezar yapısı	11
2.1.6. M8 mezar yapısı	12
2.1.7. M9 mezar yapısı	12
2.2. Kripta Dışı Mezarlar	12
2.2.1. M1 mezar yapısı	13
2.2.2. M2 mezar yapısı	13
2.2.3. M11 mezar yapısı	13
2.2.4. M12 mezar yapısı	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
(MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI BULUNTULARI)

1. SERAMİKLER	15
2. SİKKELER	15
3. METAL BULUNTULAR	16
4. CAM BULUNTULAR	19
5. AHŞAP BULUNTULAR	19
6. KEMİK BULUNTULAR	19
7. KANDİLLER	20
8. İSKELETLER	20
SONUÇ	22
KAYNAKLAR	23
EK 1: BULUNTU KATALOĞU	28

EK 2: HARİTALAR	49
EK 3: FOTOĞRAFLAR	51
EK 4: TABLOLAR	61
EK 5: ÇİZİMLER	66
ÖZGEÇMİŞ	79

KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
a.e.	Aynı eser
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.y.	Aynı yer
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
çev.	Çeviren
der.	Derleyen
ed.	Editör
Foto.	Fotoğraf
haz.	Hazırlayan
i.ö.	İsa'dan önce
i.s.	İsa'dan sonra
p.	Page
S.	Sayı
s.	Sayfa
ss.	Sayfadan sayfaya
ty.	Basım tarihi yok
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve devamı
yay.haz.	Yayıma hazırlayan
Vol.	Volume
yy.	yüzyıl
y.y.	Basım yeri yok

KATALOG LİSTESİ

Katalog No 1: Bronz sikke	29
Katalog No 2: Bronz sikke	29
Katalog No 3: Bronz sikke	30
Katalog No 4: Bronz sikke	30
Katalog No 5: Bronz sikke	31
Katalog No 6: Bronz sikke	31
Katalog No 7: Bronz kemer tokası	32
Katalog No 8: Bronz kemer tokası	33
Katalog No 9: Bronz kemer tokası	33
Katalog No 10: Bronz kemer tokası	34
Katalog No 11: Bronz kemer tokası	34
Katalog No 12: Bronz kemer tokası	35
Katalog No 13: Metal çan.....	35
Katalog No 14: Metal çan.....	36
Katalog No 15: Buhurdanlığa ait zincir parçası	36
Katalog No 16: Buhurdanlığa ait tel parçası	37
Katalog No 17: Buhurdanlığa ait metal halka	37
Katalog No 18: Metal ağırlık	38
Katalog No 19: Metal obje	38
Katalog No 20: Bronz halka küpe	39
Katalog No 21: Altın halka küpe	39
Katalog No 22: Altın halka küpe	40
Katalog No 23: Altın applike parçaları	40
Katalog No 24: Altın borucuklar	41
Katalog No 25: Altın borucuklar	41
Katalog No 26: Cam sence (cam ağırlık)	42
Katalog No 27: Ahşap madalyon	42
Katalog No 28: Kemik iğne	43
Katalog No 29: Pişmiş toprak kandil	43
Katalog No 30: Pişmiş toprak kandil	44

Katalog No 31: Pişmiş toprak kandil	45
Katalog No 32: Pişmiş toprak kandil	45
Katalog No 33: Pişmiş toprak kandil	46
Katalog No 34: Pişmiş toprak kandil	47
Katalog No 35: Pişmiş toprak kandil	47

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Bodrum yarımadası haritası ¹	50
Harita 2: Antik dönem Karia bölgesi haritası ²	50

¹ <http://www.bodrumlook.com/tr/bodrum-hakkinda/cografya>, 07/06/2012.

² <http://www.arkeolojidunyasi.com/bolgeler/karia.html>, 07/06/2012.

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf No 1: Myndos uydudan görünüm.....	52
Fotoğraf No 2: Asar Adası hava fotoğrafı.....	52
Fotoğraf No 3: Asar Adası hava fotoğrafı mezarlar.....	53
Fotoğraf No 4: Taş duvar örneği	53
Fotoğraf No 5: Taş duvar örneği	54
Fotoğraf No 6: Kireç taşı duvar	54
Fotoğraf No 7: Kireç taşı duvar.....	55
Fotoğraf No 8: Tuğla örgü duvar örneği	55
Fotoğraf No 9: Tuğla örgü duvar örneği	56
Fotoğraf No 10: Tuğla taban döşemesi örneği.....	56
Fotoğraf No 11: Kesme taş taban döşemesi örneği.....	57
Fotoğraf No 12: Ana kaya ve toprak dolgu taban örneği.....	57
Fotoğraf No 13: Çakıl taşı taban örneği	58
Fotoğraf No 14: Bütün iskelet	58
Fotoğraf No 15: Karışık iskelet parçaları	59
Fotoğraf No 16: Kafatası parçaları.....	59
Fotoğraf No 17: Kafatası parçaları.....	60
Fotoğraf No 18: Çivi Örnekleri.....	60

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kafa iskelet ve çene kalıntılarının mezarlara göre dağılımı.....	62
Tablo 2: Kafa iskelet ve çene kalıntılarının cinsiyete göre dağılımı	62
Tablo 3: Buluntuların mezarlara göre dağılımı ve tarihleme	63
Tablo 4: Genel değerlendirme tablosu.....	65

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1: Mezarlar ve çevresi	67
Çizim 2: M1 kodlu mezarın duvar kesitleri	68
Çizim 3: M2 kodlu mezarın duvar kesitleri	69
Çizim 4: M3 kodlu mezarın duvar kesitleri	70
Çizim 5: M4 kodlu mezarın duvar kesitleri	71
Çizim 6: M5 kodlu mezarın duvar kesitleri	72
Çizim 7: M6 kodlu mezarın duvar kesitleri	73
Çizim 8: M7 kodlu mezarın duvar kesitleri	74
Çizim 9: M8 kodlu mezarın duvar kesitleri	75
Çizim 10: M9 kodlu mezarın duvar kesitleri	76
Çizim 11: M11 kodlu mezarın duvar kesitleri	77
Çizim 12: M12 kodlu mezarın duvar kesitleri	78

GİRİŞ

Asar Adası Mezarları, 2009 ve 2010 yılı kazılarında ortaya çıkarılmış ve “Myndos Asar Adası Mezarları” başlıklı bu tez çalışmasıyla değerlendirme altına alınmıştır. Ortaya çıkarılan 11 adet mezar, Erken Bizans Dönemi’ne aittir. Bu bağlamda çalışma, Asar Adası, adanın yer aldığı Myndos Antik Kenti ve Antik Karia Bölgesi Erken Bizans Dönemi evresine kaynak niteliğindedir. Mezarlar, bugüne kadar az sayıda yayında ele alınmıştır¹. Bu tez çalışması, mezarlar ile ilgili verilerin ayrıntılı bir şekilde ele alındığı ilk bilimsel çalışma niteliğindedir.

Çalışmanın esas amacı; Asar Adası Mezarları’nın, mimari özellikleri ve buluntuları açısından değerlendirmesi ve ulaşılabilecek tarihlendirmeler sayesinde adanın yer aldığı Myndos Antik Kenti ve Antik Karia Bölgesi Erken Bizans Dönemi evresine ışık tutmaktır. Bu amaç doğrultusunda, çalışma üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde; “Myndos Asar Adası Konum ve Tarihçesi” başlığı altında, adanın günümüz coğrafyasındaki yeri, topografik özellikleri, adanın bağlı olduğu Myndos Antik kentinin tarihi ve araştırma tarihi ile ilgili veriler değerlendirilmiştir. İkinci bölümde; “Myndos Asar Adası Mezarları” başlığı altında, mezarların konumları ve mimari özellikleri ele alınmıştır. Bu kapsamda mezarların, yapım teknikleri, yapımları sırasında kullanılan malzeme özellikleri belirlenmiştir. Üçüncü bölümde ise; “Myndos Asar Adası Mezarları Buluntuları” başlığı altında; mezarlardan ele geçen küçük buluntular değerlendirme altına alınmıştır. Bu bölümde küçük buluntulara ek olarak, mezar iskeletleri antropolojik açıdan sentezlenmiştir. Bahsi geçen tüm değerlendirmeler karşılaştırılarak sonuca ulaşılmıştır. Mezar buluntuları katalog haline getirilerek çalışmanın sonuna eklenmiştir. Arkeolojik değerlendirmeye ek olarak, mezarlardan çıkan iskeletlerin antropolojik açıdan değerlendirme altına alınmış olması, iki farklı disiplin arası etkileşimi sağlamıştır.

¹ Mustafa Şahin, “Myndos Kazıları, 2009: Mezar Kazıları”, **32. Kazı Sonuçları Toplantısı**, yay. haz. A. Naci TOY- Haydar DÖNMEZ- Ömer ÖTGÜN, C. I, Allâme Tanıtım&Matbaacılık Hizmetleri, İstanbul, 2010, ss. 158- 160; Mustafa Şahin, “Myndos Kazısı, 2010: Antropolojik Açısından Mezar Kazıları”, **33. Kazı Sonuçları Toplantısı**, yay. Haz. Haydar DÖNMEZ- Ömer ÖTGÜN, C. I, İsmail Aygül Ofset Matbaacılık, Malatya, 2011, ss.347- 348.

Tez çalışması kapsamında, ilk olarak mezarların konumlandığı Asar Adası'nda alan çalışması yapılmıştır. Mezarların; fotoğrafları çekilmiş, ölçümleri tamamlanmış, çizimleri yapılmış ve tüm mimari ayrıntıları yerinde kayıt altına alınarak dijital ortama aktarılmıştır. Aynı çalışma kapsamında mezarlardan ele geçen küçük buluntuların, fotoğrafları çekilmiş, ölçümleri yapılmış; gerekli parçaların ağırlıkları belirlenmiş ve veriler dijital ortama aktarılmıştır. Alan çalışması sırasında Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü ve Myndos Kazısı alt yapısından faydalanılmıştır. Ardından kütüphane çalışmasına geçilmiştir. Bu çalışma kapsamında; Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü, Alman Arkeoloji Enstitüsü İstanbul Şubesi, Hollanda Arkeoloji Enstitüsü İstanbul Şubesi kütüphanelerindeki yayınlar taranmıştır. Ayrıca internet ortamında dijital kütüphanelerde yayın taraması yapılmıştır. Kütüphane çalışmaları sırasında toplanan kaynaklar ışığında, mezarların ve küçük buluntuların tarihlendirilmeleri yapılmıştır. Mezarlardan ele geçen iskeletler, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi alt yapısından faydalanılarak, laboratuvar ortamında Yrd. Doç. Dr. Zehtiyeye Füsün YAŞAR² tarafından sentezlenmiştir. Tüm çalışmalar sırasında; Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü ve Myndos Kazısı Başkanı Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN³, tez danışmanı Prof. Dr. İ. Hakan MERT⁴ ve ek danışman Yrd. Doç. Dr. Emine TOK⁵'un önerileri doğrultusunda hareket edilmiştir.

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, 15100 Burdur, e-mail: fusunyasar@mehmetakif.edu.tr

³ Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN, Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 16059 Görükle- Bursa. E-mail: myndos@uludag.edu.tr

⁴ Prof. Dr. İ. Hakan Mert, Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 16059 Görükle- Bursa. E-mail: ihmert@uludag.edu.tr

⁵ Yrd. Doç. Dr. Emine TOK, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, 35100 Bornova- İZMİR. E-mail: emine.tok@ege.edu.tr

BİRİNCİ BÖLÜM

(MYNDOS ASAR ADASI KONUM VE TARİHÇESİ)

1. MYNDOS ASAR ADASI'NIN COĞRAFİ KONUMU VE TOPOĞRAFİK YAPISI

Myndos Asar Adası antik coğrafyada Karia Bölgesi'nin kıyı hattında yer almaktadır. Karia Bölgesi günümüz coğrafyasında; kuzeyde Büyük Menderes Nehri ile Aydın Dağları, güneyde Dalaman Nehri, kuzeydoğuda Babadağ, doğuda Acıpayam Ovası, batıda ise Ege Denizi ile çevrilidir (Harita 2).

1.1. ADANIN COĞRAFİ KONUMU

Myndos Asar Adası Anadolu'nun batı kıyısında 37°3'10.64"K (Kuzey) enlemi ile 27°13'59.87"E (Doğu) boylamının kesiştiği noktada Kuzeydoğu-Güneybatı yönünde konumlanmaktadır. Günümüzde Muğla İli, Bodrum İlçesi, Gümüşlük Beldesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Ve Bodrum'a 24 km uzaklıktadır. (Harita 1)

Antik coğrafyada Karia kentlerinden birisi olan Myndos Antik Kenti sınırları içerisinde yer alan Asar Adası, aslında bir zamanlar ana karanın bir uzantısıdır ve kent limanının girişini koruyan en stratejik noktadır. Strabon'un da tanımladığı gibi, Halikarnassos'un hemen yakınında, Kos'un Scandaria Burnu'nun karşısında, Termerion Burnu üzerinde yer almaktadır¹ (Harita 2).

1.2. ADANIN TOPOĞRAFİK YAPISI

Asar Adası'nın kuzey ve güney yönünde bağlı olduğu anakara kıyısında Gümüşlük Plajı, kuzeydoğusunda ise antik dönemde liman olduğu düşünülen bir koy ve bu koyun batı

¹ Mustafa Şahin, "Myndos 2004 Yılı Yüzey Araştırması", **23. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, yay.haz. Koray OLŞEN- Dr. Fahriye BAYRAM-Dr. Adil ÖZME, C. I, Kültür Bakanlığı Dösim Basımevi, Ankara, 2006, s. 171.

yönünde konumlanmış, Asar Adası'ndan dar bir boğazla ayrılmış Koca Dağ yer almaktadır.(Fotoğraf 1)

Ada zemini kayalık yapıya sahiptir. Eğimli arazi üzerinde doğal yollarla oluşmuş sert toprak örtüsü yer almaktadır. Bu toprak örtüsü üzerinde yer yer maki bitki örtüsü yetişmektedir.(Fotoğraf 2)

Adayı çevreleyen deniz tabanı antik dönem kalıntılarını barındırmaktadır. Deprem sonucu yerlerinden koptuğu düşünülen taş bloklar, adanın kuzey batı yönünde deniz dibinde yığın halini almıştır.

Adanın ana kara (Gümüşlük) ile bağlantısını oluşturan antik dönem kalıntıları günümüzde kral yolu olarak isimlendirilmektedir. Ve adaya geçiş bu noktadaki çöküntü alanı üzerinden geçilerek sağlanmaktadır. (Fotoğraf 2)

"Gümüşlük batı uzantısı yüksek bir yarımadadır ve bağlantıyı sağlayan dar boğaz, muhtemelen erken dönemlerde bir koridorla birbirinden ayrılmaktadır. Myndos'u Halikarnassos'a bağlayan alanda tepelerin arasında pek çok zengin ve verimli vadiler, bu vadilerdeki karşılıklı bayırlarda rüzgar değirmenleri ve yerleşimlerin olduğu tali alanlar bulunmaktadır. Bu araziler kara bağların, diğer bir ifade ile siyah üzümün memleketi olarak bilinmektedir."²

2. MYNDOS ASAR ADASI'NIN TARİHÇESİ

Myndos Asar Adası, erken tarihi açısından değerlendirildiğinde yeterli düzeyde bilgiye ulaşılamamaktadır. Mevcut kaynaklarda adanın bağlı olduğu Myndos Antik Kenti'nden söz edilmekte, Asar Adası tarihi bu bağlamda incelenebilmektedir.

2.1. ADANIN TARİHİ

Asar Adası'nın bağlı olduğu Myndos Antik Kenti, İ.Ö. geç 2. binde Ege Adalarından göç eden Lelegler tarafından kurulan sekiz kentten birisidir: Termera, Side,

² Şahin, **a.g.m.**, 2006, s. 171.

Madnasa, Pedasa, Uranium, Telmessos ve Theangela/ Syangela³. Karya Bölgesi satrapı Mausolos'un yardımı ile kent, antik çağ şehircilik anlayışına uygun bir şekilde yeniden inşa edilmiş ve yerleşim alanının tamamı sur içerisine alınmıştır. Günümüze kadar gelen kent dokusu Mausolos tarafından kurulan kente aittir. Myndos, Karya Bölgesinin önemli liman kentlerinden birisidir. Başkent olan Halikarnassos'un (Bodrum) savunmasında bir ön karakol görevine sahiptir.

Heredot yaklaşık İ.Ö. 500 yılında kentin Miletos tyranı Aristogoras'ın donanmasına bir gemi verdiği için, Attik-Delos Deniz Birliği'nin ilk üyelerinden birisi olduğundan bahsetmekte ve birliğe 12/1 talent vergi ödemek zorunda olduğundan söz etmektedir⁴. Bu ağır vergi yüzünden bu dönemde kentin gelişmesi bir miktar sekteye uğramıştır. İ.Ö. 334'de B. İskender'i Myndos'ta görüyoruz. B. İskender'in ölümünden sonra Mısır'da kurulan Ptolemaios Krallığının idaresi altındadır (İ.Ö. 308-275). Polybius, İ.Ö. 201'deki Lade savaşında gemilerin Kos'a geçmeden önce olumsuz hava koşulları yüzünden bir gece Myndos kıyılarında demirlediğinden bahsetmektedir⁵.

İ.Ö. 197'de ise kenti Rhodos koruması altında görmekteyiz. İ.Ö. 196 yılında Suriye Kralı Antiokhos'a karşı, Rhodos'la işbirliği yaparak bağımsız olmuştur. Bu bağımsızlığın otonom göstergesi olarak, bu tarihte şehir ilk kez kendi şehir sikkelerini de darp etmiştir⁶. Daha sonra Bergama Krallığı idaresine giren kent, İ.Ö. 133'de Bergama kralı III. Attalos'un vasiyeti ile Romalılar'ın egemenliğine geçmiştir. İ.Ö. 44 yılında Cassius donanması ile bir kışı Myndos'ta geçirmiştir. Kent, Hıristiyanlık döneminde Amyndos adı altında, Karia Eparchiası'na bağlı bir piskoposluk merkezine dönüşmüştür. Karia Eparchiası'na dahil olması nedeniyle kent hakkındaki bilgileri İ.S. 375'teki konsül listelerinin yer aldığı Hierokles'ten almaktayız⁷. Myndos son olarak Karia Bölgesi'nin büyük bir bölümünü etkileyen bir deprem ile terk edilmiş, özellikle Orta çağda kıyıların güvenliğini sağlamada yaşanan sıkıntılar nedeni ile de günümüze kadar bir daha iskân edilmemiştir.

³ Strabon XIII, 161.

⁴ Herodotos, **Herodot Tarihi**, çev. Müntekim Ökmen, İstanbul, 2004, s.266.

⁵ Gündüz, Serkan, Antik Limanlar Işığında Myndos Limanı ve Liman Yapıları, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa, 2008, s. 2.

⁶ V.H. Barclay, **Catalogue of the Greek Coins of Caria, Cos, Rhodes & Cnidos**, London, 1897, 64 vd.

⁷ Hierokles 687, 11.

2.2. ADANIN ARAŞTIRMA TARİHİ

Asar Adası'nın bağlı olduğu Myndos Antik Kenti'ndeki ilk modern çalışmalar 1800'lü yıllarda seyyahlar tarafından yapılmıştır. 19. yüzyılda W.R. Paton ve J.L. Myres kentte yaptıkları gezintilerde, yazıtlar üzerinde incelemeler yapmış ve kentin bir Leleg yerleşmesi değil de, Grek kenti olduğunu söylemişlerdir⁸. W.R. Paton ve J.L. Myres'in görüşlerini Stephanos Byzantion⁹ ve Plinius'un¹⁰ Myndos'u bir Hellen kenti olarak tanımlamasından hareket ederek desteklemişlerdir.

Fr. Beaufort 1811'de Anadolu'da yaptığı gezi ve araştırmalarını anlattığı *Karamania* adlı eserinde Gümüşlük Limanı'nın girişinde bir dalgakıran ve körfezin ön kısmında yer alan kalıntılardan söz etmiştir¹¹.

1850'lerde ise kesme taş örnekleri tepelerin yamaçlarında görülebilmekte ve ayrıca duvarların dışında birkaç mezar da dikkati çekmektedir. Kitabeler ise dikkati çekenden çok daha azdır. Myndos ve çevresiyle ilgili araştırmalar yapan C. T. Newton limandaki kıyı düzlüğünde bir tapınak büyük bir kilise ve hamamlardan söz etmektedir¹². 1950'li yıllarda ise G.E. Bean kenti ziyaret etmiş, liman ve şehir dokusunu oluşturan yapılar hakkında halen büyük ölçüde faydalandığımız bilgileri aktarmıştır¹³.

Asar Adası'ndaki ilk çalışmalar ise, 2004 yılında yüzey araştırmaları ile başlamıştır. 2008 yılında yaptırılan zemin etütleri esnasında detaylı bir şekilde incelenen Asar Adası'nda anıtsal bir yapının varlığı tespit edilmiştir. Ve adadaki ilk bilimsel kazı 2009 yılında Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü tarafından, Prof. Dr. Mustafa Şahin başkanlığında gerçekleştirilmiştir.

⁸ W. R. Paton- J. L. Myres, *The Journal of Hellenic Studies*, 16, 1886, 64 vd

⁹ Stephanos, *Byzantion*, XIV, 1, 1075

¹⁰ Plinius V, 107

¹¹ Fr. Beaufort, *Karamania or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity*, London, 1817, s. 84 vd.

¹² C.T. Newton, *The Journal of Hellenic Studies*, 8, 1887, p. 660.

¹³ G. Bean, *Turkey Beyond the Maeander*, London, 1971, p. 203.

İKİNCİ BÖLÜM

(MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI)

1. MEZARLARIN KONUMU

Mezarlar, Asar Adası'nın tepe noktasının doğusunda, eğimli arazi üzerinde, 37°03'10.33" K enlemi 27°13'59.94" D boylamı ile 37°03'10.68" K enlemi 27°13'59.05" D boylamı arasında kalan alanda konumlanmaktadır. (Fotoğraf 3)

2009 yılı kazı sezonunda ortaya çıkarılan M3, M4, M5, M6, M7, M8 ve M9 kodu verilen mezarların bulunduğu alan batı ve güney yönünde ana kaya ile sınırlanmıştır. Alanın kuzey ve doğu hattında ise mezarları çevreleyen kalın bir duvar hattı yer almaktadır. Başta bu duvar hattının toprak kaymasını engellemek amacıyla yapıldığı düşünülmüş, ilerleyen safhada ise; duvarın erken dönemde Asar Adası üzerinde yer alan bazilikanın kuzey nefine ait olduğu tespit edilmiştir. Yapılan tespit, mezarların bazilikanın kuzey nefinin altında yer alan kripta bölümüne inşa edildiğini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda bahsi geçen 7 mezar tez çalışmasında “Kripta İçi Mezarlar” başlığı altında gruplandırılmıştır (Çizim 1.).

2009 yılı kazı sezonunda ortaya çıkarılan M1 ve M2 kodu verilen mezarlar ile 2010 kazı sezonunda ortaya çıkarılarak M11 ve M12 kodu verilen toplam 4 adet mezar ise; diğer mezarları çevreleyen kalın duvar hattının oluşturduğu alanın dışında, alanın kuzeyinde konumlanmıştır. Bu mezarlar konumları itibariyle “Kripta Dışı Mezarlar” başlığı altında gruplandırılmıştır (Çizim1).

2009 yılı kazı sezonunda Kripta'nın doğu bölümündeki apsis şeklindeki duvar hattının hemen dışında, bu duvara bitişik şekilde konumlanan ve M10 kodu verilen mezar yapısı ortaya çıkarılmıştır. Ancak bu yapının içerisinde her hangi bir bulguya rastlanamamıştır. 2010 yılı kazı sezonunda M10 kodu verilen mezarın bulunduğu alanda yapılan kazı çalışmaları sonucunda, yapının mezar olmadığı ve bir başka yapıya ait bölüm

olduğu tespit edilmiştir (Çizim 1). M11 ve M12 mezarlarının fotoğraf, çizim vb. işlemlerinin karışıklığa uğramaması için kodlarında değişiklik yapılmamıştır. Bu nedenle çalışmada ele alınan kod sıralamaları M9'dan M11'e atlamaktadır.

Adadaki mezarların konumları itibarıyla bir bazilika yapısı ile bağlantılı olması, Milas İasos Antik Kenti'ndeki Hıristiyan Bazilikası ve çevresindeki mezarlar ile benzerlik göstermektedir. Buradaki bazilikanın mimari evreleri İ.S. 5. ve 6. yy.'a tekabül etmektedir¹.

2. MEZARLARIN MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Mezarların bir bölümü tuğla örgü duvar tekniği (Fotoğraf 8,9), bir bölümü ise kabaca kesilmiş bloklardan (Fotoğraf 5,6) yapılmıştır². Tuğla örgü duvarlar ile kesme taşlardan oluşan mezar duvarlarının birbirine bitişik şekilde yapılmış olması, iki farklı işçiliğin aynı dönemde kullanılmış olduğunu göstermektedir. Bu durum Kripta İçi Mezarlarda dikkat çekmektedir.

İki farklı duvar işçiliğinin aynı alanda kullanıldığı en yakın örneği; Denizli'de Laodikeia Antik Kenti'nin mezarlık alanlarında görmekteyiz. Kentte, örgü tekne mezarlar olarak anılan örneklerin, Hellenistik Dönem'den, Roma İmparatorluk Dönemi'nin sonuna kadar kullanıldığı görülmektedir³.

Asar Adası mezarlarında kullanılan tuğla örgü tekniğinin bir başka örneğini; Milas Labranda Antik Kenti'nde bulunan oikoi binasının, köşelerindeki desteklere dayanan tuğla kubbe de görmekteyiz. Bu benzer mimari işçilik olasılıkla Erken Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmektedir⁴.

Diğer bir benzer örnek ise, Denizli Hierapolis Antik Kenti Bizans Dönemi Kilise Mezarlığında görülmektedir. Kentteki kilise ve mezarların mimari benzerliğinin yanında,

¹ Daniela Baldoni – Carlo Franco – Paolo Belli – Fede Berti, **Karia'da Bir Liman Kenti İASOS**, çev. Gürkan Ergin, Homer Kitap Evi, Barış Matbaa, İstanbul, 2004, s. 85-87.

² Mezarların mimari özellikleri, her bir mezarın kendi başlığı altında ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

³ Celal Şimşek, **Laodikeia: (Laodikeia Ad Lycum)**, Ege Yayınları&Celal Şimşek, Graphis matbaa, İstanbul, 2007, s. 310.

⁴ Pontus Hellstrom, **Labranda: (Karya Zeus Labraundos Kutsal Alanı Gezi Rehberi)**, Ege Yayınları& Pontus Hellstrom, Graphis matbaa, İstanbul, 2007, s. 124-125

gözü şekilleri de Asar Adası Mezarları'yla birebir benzerliktedir. Ancak kentteki mezarlar kesin olmamakla birlikte 10. ve 11. yy.'lara tarihlenmektedir⁵.

Antik Lycia Bölgesi'ndeki benzer bir örnek ise, Myra Antik Kenti'ne bağılı Gemiler Adası'nda yer alan St. Nicholas kilisesidir. Kilise 3. İ.S. geç 5. yy. ile erken 6. yy.'a tarihlendirilmektedir. Alanda bulunan mezarların mimari özellikleri, taban döşeme tuğlaları ve bir çok buluntu, Asar Adası Mezarları'na benzerlik göstermektedir.⁶

Mezarların yapıldıkları dönemdeki üst örtüleri ile ilgili herhangi mimari veri ele geçmemiştir. Ancak buluntular arasında farklı boyutlarda çivilerin yer alması; mezar üst örtü sisteminin ahşaptan olabileceğini düşündürmektedir (Fotoğraf 18).

Duvar işçiliklerindeki farklılıklar, mezarların taban döşemelerinde de göze çarpmaktadır. Mezarlarda; tuğla döşeli taban (Fotoğraf 10), kesme taş döşeli taban (Fotoğraf 11), çakıl döşeli taban (Fotoğraf 13), ana kaya ve toprak dolgu şeklinde bırakılmış taban (Fotoğraf 12) olmak üzere dört ayrı taban işçiliğı görülmektedir.

2.1.KRİPTA İÇİ MEZARLAR

Asar Adası'nda yer alan kripta adı verilen alandaki mezarlar, 2009 yılı kazılarında "Kule Altı A4 Açması" çalışmaları sırasında ortaya çıkarılmıştır. Alandaki M6, M7,M8 ve M9 koduna sahip mezarlar, kabaca kesilmiş kireçtaşı bloklardan yapılmıştır (Fotoğraf 5,6,7). Bu mezarlar Kripta Dışı Mezarlara göre daha iyi korunmuşlardır. Buldukları alanı çevreleyen kalın duvar hattı sayesinde mimari açıdan aşırı tahrip olmadan günümüze kadar ulaşmışlardır. Aynı alanda yer alan M3, M4 ve M5 mezarları ise tuğla örgü duvar işçiliğıyle yapılmıştır (Fotoğraf 8,9). Kullanılan malzemenin tuğla olması ve duvar yapımı sırasında çok yumuşak dolgu malzemesinin kullanılması nedeniyle diğeri mezarlara göre daha fazla tahrip olmuşlardır.

⁵ Paul Arthur, **Bizans ve Türk Dönemi'nde Hierapolis (Pamukkale)**, çev. Nalan Fırat, Ege Yayınları&Paul Arthur, Graphis matbaa, İstanbul, 2006, s. 65 vd. ; Bülent İşler, "Myra ve Çevresinde Bizans Dönemi", **Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi**, ed. Nevzat Çevik, Orkun Ozan Medya Hizmetleri, Antalya, 2010, s. 246.

⁶ Kazuo Asano, **The Island of St. Nicholas: Excavation and Survey of the Gemiler Island Area, Lycia, Turkey**, ed. Kazuo Asano, Osaka University Press, Japan, 2010, pp. 3-97.

2.1.1. M3 Mezar Yapısı

M3 mezar yapısı Kripta bölümünün güneybatı kısmında, 37°03'10.29" K enlemi-27°13'59.00" D boylamında konumlanmaktadır (Çizim 1). Mezar, Doğu-Batı doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 0.60m, uzunluk: 2.50m, genişlik: 1.10m şeklindedir. Güney duvarı taş örgü tekniği ile yapılmıştır (Çizim 4) ve Kriptaya aittir. Batı, kuzey ve güney duvarı farklı edatlarda dörtgen formda tuğlalarla örülmüş ve yapımı sırasında harç dolgu kullanılmıştır. Duvarların iç cephelerinde yer yer sıva izleri bulunmaktadır. Mezarın orta kısmından başlayarak doğu yönüne uzanan kuzey duvarı ve doğu duvar oldukça tahrip olmuştur. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemininin bir bölümünde ana kaya yükseltisi bulunmakta, geri kalan alanlar ise kare formlu tuğla plakalarla döşenmiştir(Foto. 10).

2.1.2. M4 Mezar Yapısı

M4 Mezar yapısı Kripta bölümünün güneybatı köşesinde, 37°03'10.35" K enlemi-27°13'59.94" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Güney-kuzey doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik:0.75m, uzunluk: 1.40m, genişlik: 0.57m şeklindedir. Güney duvarı mezarın neredeyse 1/3lük bölümünü kaplayan ana kayadan oluşmaktadır. Batı, kuzey ve güney duvarı farklı edatlarda dörtgen formda tuğlalarla örülmüş ve yapımı sırasında harç dolgu kullanılmıştır(Çizim 5). Doğu duvarının 2/3lük bölümü, aynı işçilikle yapılmış olan M3 mezarına aittir. Duvarların üst kısımları oldukça tahrip olmuştur. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemini ana kaya ve sıkıştırılmış topraktır(Foto 12).

2.1.3. M5 Mezar Yapısı

M5 Mezar yapısı Kripta bölümünün kuzeybatı köşesinde, 37°03'10.40" K enlemi-27°13'59.05" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Doğu-Batı doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 0.90m, uzunluk: 2.50m, genişlik: 1.00m şeklindedir. Kuzey duvarı taş örgü tekniği ile yapılmıştır (Çizim 6) ve Kriptaya aittir. Batı duvarı ana kayanın tıraşlanıp düzeltilmesiyle yapılmıştır ve eğimlidir. Güney ve doğu duvarı ise farklı edatlarda dörtgen formda tuğlalarla örülmüş ve yapımı sırasında toprak

dolgu kullanılmıştır. İnşası sırasında toprak dolgunun kullanılması nedeniyle duvarlar oldukça tahrip olmuştur. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemininin büyük bir kısmını batı duvarının devamı olan düzleştirilmiş ana kaya kaplamaktadır. Geriye kalan bölümler ise farklı ebatlarda taşlardan ve sıkıştırılmış topraktır.

2.1.4. M6 Mezar Yapısı

M6 mezar yapısı Kripta bölümünün güney kısmında, 37°03'10.24" K enlemi-27°13'59.12" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Doğu-Batı doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 1.05m, uzunluk: 2.00m, genişlik: 1.50m şeklindedir. Güney duvarı taş örgü tekniği ile yapılmıştır (Çizim 7) ve Kriptaya aittir. Batı duvarı farklı ebatlardaki dörtgen formlu kireç taşı bloklardan yapılmıştır. Kuzey ve doğu duvarında uygulanan işçilikte aynıdır ancak, kuzey duvarında daha büyük blok taşlar kullanılırken, doğu duvarında ise farklı ebatlarda biçimsiz taşlar kullanılmıştır. Duvarlar işçiliğinde dolgu malzemesi olarak harç kullanılmıştır. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemini, taş ve kırık kiremit parçalarının toprak ile sıkıştırılmasıyla düzleştirilmiştir.

2.1.5. M7 Mezar Yapısı

M7 mezar yapısı Kripta bölümünün doğu yarısında, 37°03'10.17" K enlemi-27°13'59.09" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Doğu-Batı doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 1.05m, uzunluk: 2.00m, genişlik: 1.24m şeklindedir. Güney, doğu ve batı duvarı farklı ebatlardaki kesme taşların harç ile birleştirilmesiyle inşa edilmiştir(Çizim 8). Duvarların iç cepheleri yer yer dökülmüş sıva ile kaplıdır. Kuzey duvarı ise kare formlu kireç taşı bloklardan yapılmıştır. Ve sıva izlerine rastlanmamaktadır. Yoğun tahribata uğramış kuzey duvarının dışında kalan diğer bölümler oldukça sağlamdır. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemini ana kaya ve sıkıştırılmış topraktır.

2.1.6. M8 Mezar Yapısı

M8 mezar yapısı Kriptta bölümünün kuzey kısmında, 37°03'10.33" K enlemi-27°13'59.20" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Doğu-Batı doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 0.90m, uzunluk: 2.03m, genişlik: 0.75m şeklindedir. Kuzey ve batı duvarı farklı ebatlardaki taşların harçla örülmesiyle inşa edilmiştir(Çizim 9). Kalın kuzey duvarı Kriptaya aittir. Güney ve batı duvarı kare formlu kireç taşı bloklardan yapılmıştır. Duvarlarda yer yer sıva izlerine rastlanmaktadır. Ve Yoğun tahribat görülmektedir. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemini kesme taşlarla döşenmiştir(Foto. 11).

2.1.7. M9 Mezar Yapısı

M9 mezar yapısı Kriptta bölümünün doğu ucunda, 37°03'10.23" K enlemi-27°13'59.24" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Kuzey-Güney doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 1.10m, uzunluk: 3.05m, genişlik: 1.25m şeklindedir. Mezarın kuzey,güney ve doğu yönünü çevreleyen duvar hattı Kriptanın apsisinden oluşmaktadır. Bu duvar hattı farklı ebatlardaki taşların harç ile örülmesinden oluşmaktadır(Çizim 10). Batı duvarı ise kesme taşlardan inşa edilmiştir ve sıvalıdır. Duvarlarda yoğun tahribat vardır. Özellikle apsidal kısım arazinin eğimi nedeniyle oldukça hasarlıdır. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemini sıkıştırılmış topraktır.

2.2.KRİPTA DIŞI MEZARLAR

Kriptta Dışı Mezarlar 37°03'10.55" K enlemi-27°13'59.55" D boylamında, Kriptta İçi Mezarlar'ın kuzeyinde konumlanmaktadır. Bu alandaki M1 ve M2 mezarları 2009, M11 ve M12 mezarları 2010 yılı kazı çalışmalarında ortaya çıkarılmıştır. Mezarlar kabaca kesilmiş kireçtaşı bloklardan yapılmıştır (Fotoğraf 5, 6, 7). Blokların arasında harç izlerine rastlanmaktadır. Mezarların buldukları alanın eğimli olması nedeniyle, mezarlar büyük ölçüde tahrip olmuştur.

2.2.1. M1 Mezar Yapısı

M1 mezar yapısı 37°03'10.53" K enlemi- 27°13'59.43" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Kuzey-Güney doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 1.50m, uzunluk: 2.47m, genişlik: 1.00m şeklindedir. Mezarın Batı ve kuzey duvarları farklı ebatlarda taşların harç ile birleştirilmesiyle inşa edilmiştir(Çizim 1). Ve kalın bir hat oluşturmaktadır. Doğu ve Güney duvarları ise kabaca kesilmiş dörtgen formlu bloklardan yapılmıştır. Özellikle Doğu ve Güney duvarları kullanılan harcın dökülmesi nedeniyle yoğun tahribata uğramıştır. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemininin büyük bölümü ana kayadan oluşurken, bir kısmı da sıkıştırılmış topraktır.

2.2.2. M2 Mezar Yapısı

M2 mezar yapısı 37°03'10.45" K enlemi-27°13'59.34" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Kuzey-Güney doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 0.80m, uzunluk: 2.25m, genişlik: 1.15m şeklindedir. Mezarın Batı ve güney duvarları farklı ebatlarda taşların harç ile birleştirilmesiyle inşa edilmiştir(Çizim 3). Ve kalın bir yapıya sahiptir. Doğu ve kuzey duvarları ise kabaca kesilmiş dörtgen formlu bloklardan yapılmıştır. Özellikle Doğu ve kuzey duvarları kullanılan harcın dökülmesi nedeniyle yoğun tahribata uğramıştır. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemininin büyük bölümü ana kayadan oluşurken, bir kısmı da sıkıştırılmış topraktır.

2.2.3. M11 Mezar Yapısı

M11 mezar yapısı 37°03'10.36" K enlemi, 27°13'59.44" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Doğu-Batı doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 0.75m, uzunluk: 1.40m, genişlik: 0.87m şeklindedir. Mezarın tüm duvarları farklı ebatlarda taşların harç ile birleştirilmesiyle inşa edilmiştir(Çizim 11). Ancak Doğu ve güney duvarı daha kalın yapıdadır. Duvarlar büyük ölçüde tahrip olmuştur. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemini çeşitli boyutlarda çakıl taşları ile döşenmiştir(Foto 13).

2.2.4. M12 Mezar Yapısı

M12 mezar yapısı 37°03'10.41" K enlemi, 27°13'59.38" D boylamında konumlanmaktadır. Mezar Doğu-Batı doğrultusunda uzanmaktadır. Mezarın boyutları yükseklik: 1.00m, uzunluk: 2.50m, genişlik: 1.25m şeklindedir. Mezarın tüm duvarları farklı ebatlarda taşların harç ile birleştirilmesiyle inşa edilmiştir(Çizim 12). Ancak Batı ve güney duvarı daha kalın yapıdadır. Duvarlar büyük ölçüde tahrip olmuştur. Mezar üst örtüsüne ait ize rastlanmamıştır. Mezar zemini sıkıştırılmış topraktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

(MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI BULUNTULARI)

1. SERAMİKLER

Myndos Asar Adası Mezar kazıları sırasında ele geçen buluntular arasında en yoğun grubu seramikler oluşturmaktadır. Ancak ele geçen seramiklerin, pişmiş toprak kandiller dışında hiç biri tam değildir ve insitu olarak ele geçmemiştir . Geç Roma-Erken Bizans dönemine ait seramik parçaları karışık halde bulunmaktadır. Bu durumun sebebi, mezarların yapımından sonraki dönemde; adada ki inşa faaliyetleri ve bunun yol açtığı tahribat sırasında mezarların üst bölümlerinin dışarıdan gelen toprak ile dolmasıyla açıklanabilir. Seramikler arasında; Amphora parçaları, Pişirme ve Isıtma kap parçaları, Kırmızı astarlı Geç Roma seramik parçaları ve kapak parçaları yer almaktadır. Mezar konteksine tam olarak anlaşılamayan dış etkenler nedeniyle sonradan eklenen bu parçalar, tez çalışması sırasında değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ancak mezar hediyesi olarak bırakılmış olan ve insitu durumda ele geçen kandiller, “Kandiller” başlığı altında değerlendirme altına alınmıştır.

2. SİKKELER

Mezarlar içerisinde toplamda 6 adet sikke ele geçmiştir. Sikkelerin ele geçtiği toprak katmanında yoğun nem tespit edilmiştir. Nem nedeniyle sikkelerin yoğun korozyona uğradıkları görülmüştür. Konservasyon çalışmaları sonrasında 5 adet sikke değerlendirilebilirken, 1 adet sikke tahribat nedeniyle değerlendirilememiştir.

M1 kodlu mezardan ele geçen sikke(katalog no 1); Bizans İmparatoru I. Justinian' a ait olup, imparatorun hükümdarlık sürecinin 12. yılı olan İ.S. 538/539 yılına tarihlendirilmiştir¹.

M2 kodlu mezardan ele geçen sikke(katalog no 2); yoğun korozyon nedeniyle okunamamıştır. Sadece arka yüzünde "M" harfi okunabilmektedir. Ancak bu veri, sikkenin tarihlenebilmesinde yeterli değildir.

M7 kodlu mezardan ele geçen sikke(katalog no 3); Bizans İmparatoru I. Justin' a ait olup, İ.S. 518-527 yıllarına tarihlendirilmiştir².

M7 kodlu mezardan ele geçen sikke(katalog no 4) ise; İmparator I. Anastasius dönemine aittir ve İ.S. 498-518 yıllarına tarihlendirilmiştir³.

M9 kodlu mezardan ele geçen sikke(katalog no 5); Bizans İmparatoru Heraclius'un dönemine aittir ve İ.S. 639/640 yıllarına tarihlendirilmiştir⁴.

M11 kodlu mezardan ele geçen sikke(katalog no 6); Bizans İmparatoru Heraclius'un imparatorluk sürecinin ilk 20 yılına tarihlendirilmiştir⁵.

3. METAL BULUNTULAR

Mezarlar içerisinde toplam 19 adet metal buluntu ele geçmiştir. Bunlarda 14'ü bronz, 5'i ise altın eserlerdir. Bronz eserlerden 6'sı kemer tokası, 2'si küçük çan, 3'ü buhurdan parçası, 1'i yuvarlak metal obje, 1'i metal ağırlık ve 1 tanesi de halka küpedir. 5 altın eserden 2'si halka küpe, 1'i grup halinde giysi aplikesi ve 2 ayrı mezardan çıkan ince altın borucuklardan oluşmaktadır.

¹ David R. Sear, **Byzantine Coins and their Values**, I, II, B.A.Seaby Ltd, London, 1987, p. 66-67, 201.

² Sear, a.g.e., p. 45, 63.

³ Sear, a.g.e., p. 38, 19; Erdoğan Atak, **Antik Bizans Sikkeleri Kataloğu**, I, Antikite Yayınları, İstanbul, 1988, s. 22-23, 2, 33

⁴ Philip Grierson, "Phocas to Theodosius III – 602 – 717. Part I. Phocas and Heraclius (602 – 641)" **Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection**, Vol ume 2, Alfred R. Bellinger - Philip Grierson (Eds.), Washington D.C., 1968, p. 300, 116C.-1-4; Wolfgang Hahn, "Von Anastasius I. Bis Justinianus I, (491-565)", **Moneta Imperii Byzantini**, I, Verlag Der Österreichischen Akademie Der Wissenschaften, Wien, 1973, 226, 166-J.30; Hahn, a.g.e., 210, 199-201

⁵ Grierson, a.g.e., p. 282, 79a.1-3; Oğuz Tekin, **Yapı Kredi Koleksiyonu Bizans Sikkeleri**, XI, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 1999, s.150, no. 126.

Mezarlardan çıkan kemer tokaları, Erken Bizans dönemi maden sanatını yansıtmaktadır. M1 kodlu mezardan ele geçen eser(katalog no 7), yan yana iki parça şeklindedir. Uç kısmında damla şeklinde bir disk yer almaktadır. Benzer örneklerine Sardes'te rastladığımız eser, yaygın bir tip değildir. M2 kodlu mezardan ele geçen ve oval tipli kemer tokaları sınıfına giren eserin(katalog no 8), Ephesos ve Amorium'da birebir örnekleri bulunmaktadır. Aynı mezardan ele geçen bir başka kemer tokası, Syrakusa adı verilen tiptedir(katalog no 9). İlk çıkan örneklerinden bazılarında Sicilya'daki Syrakusa şehrindeki mezarlarda rastlandığı için bu adla anılırlar⁶. Bu tip kemer tokalarının birebir örnekleri; Anadolu'da Konstantinopolis, Amorium, Sardes'te görülmektedir⁷. Geniş bir yayılıma sahip olan bu tipin Kıyıdan İngiltere'ye kadar yayılımı tespit edilmiştir. M3 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 10), M5 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 11) kemer tokaları; mask tipi kemer tokaları grubuna girmektedir. Oyma tekniğiyle yapılan bu tip, Anadolu'da Amorium, Antiokheia ve Sardes'te sıklıkla görülmektedir. Aynı mezardan ele geçen diğer bir tip(katalog no 12) haç formu kemer tokasıdır. Anadolu'da en çok Amorium ve Konstantinopolis'te rastlanmaktadır.

M5 nolu mezardan ele geçen küçük çan (katalog no 13), Tintinnabula olarak adlandırılmaktadır. Antik çağda ilk örneklerine rastladığımız Tintinnabulalar kötü ruhları kutsal mekanlardan uzak tutmak için kullanılmaktaydı. Bu örnek üzerinde yer alan yatay çizgiler, eseri Sardis'teki örnekleriyle benzer kılmaktadır⁸. M7 kodlu mezardan ele geçen diğer bir örnekte benzer niteliktedir(katalog no 14). Bu tipler Erken Bizans Dönemi'ne, İ.S. 6. ve 7. yy' a tarihlendirilmektedir.

M1 kodlu mezardan ele geçen zincir parçası(katalog no 15), aynı mezardan ele geçen metal halka(katalog no 17) ve M5 kodlu mezardan ele geçen metal tel(katalog no 16); parçalanmış bir buhurdana ait parçalardır. Farklı örnekler karşılaştırıldığında, bu

⁶ Jane C. Waldbaum, "Catalogue of Finds" **Metalwork From Sardis**,(ed.s) George M. A. Hanfmann-Jane Ayer Scott, Harvard University Press Cambridge, London, 1983, p.118, dipnot 48.

⁷ Mechthild Schulze-Dörrlamm, **Byzantinische Gürtelschnallen und Gürtelbeschläge im Römisch-Germanischen Zentralmuseum**, Teil I, 2. Aufl, Die Schnallen ohne Beschläg, mit Laschenbeschläg und mit festem Beschläg des 5. bis 7. Jahrhunderts, Römisch-Germanischen Zentralmuseum, Mainz, 2009, s. 171-179, no. 142-154.

⁸ Waldbaum, a.g.e., p. 43, no. 100.

parçaların Erken Bizans Dönemi'nde kullanılan buhurdan örnekleriyle çağdaş olduğu görülmektedir⁹.

M5 kodlu mezardan ele geçen bir diğer eser, 8,80 gr ağırlığındaki metal ağırlıktır(katalog no 18). Üzerinde ki "NB" monogramı ticaret amaçlı kullanıldığını gösterir ve "NB" sikke mukayese birimidir. Eserin korozyon nedeniyle temizlenmesi ve aşınma payı göz önünde bulundurulduğunda orijinalinde 9,00 gr. olan Solidi ağırlık birimine ait olduğu düşünülmektedir. İ.S. 6. ve 7. yy. da kullanılmaya başlanmış ve geç Bizans Dönemi'ne kadar kullanımı devam etmiştir¹⁰. Aynı mezardan ele geçen 26,90 gr. ağırlığındaki yuvarlak metal obje(katalog no 19); gramajının benzerleriyle yakınlık göstermemesi ve üzerinin korozyon nedeniyle tamamen tahrip olması nedeniyle değerlendirilememiştir.

M7 kodlu mezardan ele geçen bronz halka küpe (katalog no 20); M5 kodlu mezardan ele geçen altın halka küpeler (katalog no 21,22), birbirlerine yakın tiptedir. Benzer örnekleriyle karşılaştırıldığında İ.S.7 yy.'a tarihlendirilmişlerdir¹¹.

M6 kodlu mezardan ele geçen 8 parçadan oluşan altın applike parçaları, giysi yada kemerler üzerine applike edilen parçalardır(katalog no 23). Yapılan karşılaştırmalar sonucunda, İ.S. 4. ve 5. yy.'da üretilen aplikelerle benzerlikleri tespit edilmiştir¹². Bu yüzyıllarda üretilen eserlerden farkı özgün motiflere sahip olmalarıdır.

M5 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 24) ve M7 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 25). altın çubuklar; 5. yy. örnekleriyle benzerlik göstermektedir¹³. İp geçirmek için borucuk halinde üretilen parçalar; giysi, şapka, başörtüsü kenarlarına süsleme amaçlı dikilen eserlerdir.

⁹ Meryem Acara, Bizans Maden Sanatında Dini Törenler Sırasında Kullanılan (Liturjik) Eserler, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Ankara, 1997, 161-260; Waldbaum, a.g.e., p. 102, no. 600.

¹⁰ Waldbaum, a.g.e., p. 85, 468; Garo Kürkman (2003), **Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri**, haz. Selmin Kangal, çiz. Garo Kürkman, Mas Matbaacılık A.Ş., İstanbul, 2003, s. 43.

¹¹ Chris Entwistle, "Notes on Selected Recent Acquisitions of Byzantine Jewellery at the British Museum", **'Intelligible Beauty' Recent Research on Byzantine Jewellery**, ed. Chris Entwistle-Noel Adams, The British Museum Press, London, 2010, s. 29, no. 48

¹² Christoph Eger, "Silbergeschirr und goldene Gürtel. Die vandalische Oberschicht im Spiegel der Schatz- und Grabfunde Nordafrikas", **Antike Welt**, Annette Nünnerich-Asmus, 35, 2, Philipp von Zabern, Deutschland, 2004, p. 74. abb. 7. ; Theiss K., **Gold und Kunsthandwerk vom Antiken Kuban**, Städtisches Reiss-museum, Wissenschaftliche Redaktion A.M. Leskow, Gesamtedaktion W.L. Lapuschjan, Übersetzung aus dem Russischen W.A. Nabatschikow, Stuttgart, 1989, ss. 108-119.

¹³ Eger, a.g.e., p. 74, abb. 9.

4. CAM BULUNTULAR

Myndos Asar Adası Mezar kazıları sırasında ele geçen cam buluntular; 1 adet unguentarium boyun parçası, 2 adet kulplu askılı kandil parçası, 3 adet kulplu kandil parçaları, 1 adet kandil parçası, 1 adet kadeh kaidesi, 1 adet saplı kandil dibi ve çeşitli dip parçalarından oluşmaktadır¹⁴. Seramik buluntularda olduğu gibi, cam buluntularda mezar konteksine ait olmayan, mezarların toprak seviyelerinin üst kısmından ele geçen dağınık parçalardır. Bu nedenle cam parçalarının değerlendirilmeleri, tez çalışması kapsamına alınmamıştır. Tek insitu parça, M5 kodlu mezardan ele geçen Cam Sence'dir. (katalog no 26). 2,18 gr. ağırlığındaki eserin en yakın örneği, 2,03 gr. ağırlığındadır ve İ.S. 521 yılına tarihlenmektedir¹⁵. Limyra kazılarında bulunmuş benzer cam senceler de M.S. 6-7. yy.'a tarihlenmiştir.

5. AHŞAP BULUNTULAR

Mezar buluntuları içerisinde tek ahşap örnek M1 kodlu mezardan ele geçmiştir(katalog no 27). Ahşaptan yapılmış, kolye ucu yada madayon olarak nitelendirilebilecek özelliktedir. Bir yüzünde uzun bir saptan iki yana sarkan üzüm salkımlarının yer alışı, antik dönemde ve günümüzde üzüm bağlarıyla anılan Myndos kenti ile bağdaşmaktadır. Yerel bir usta yada halktan bir kişinin yapmış olabileceği eserin, diğer yüzündeki histogram ise Hristiyanlık ile bağdaşmaktadır. Belirli bir tipolojiye yerleştiremeyeceğimiz eser, diğer buluntular ve özellikle sikkelerle bağdaştırıldığında Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenebilir.

6. KEMİK BULUNTULAR

Mezar buluntuları içerisinde tek kemik eser, M4 kodlu mezardan ele geçen kemik iğnedir(katalog no 28).. İlk çağlardan geç antik çağa kadar her evrede karşımıza çıkan kemik eserler geniş bir yayılım sahasına sahiptir. Mezar buluntuları arasında yer alan

¹⁴ Cam eserler üzerindeki incelemeleri, Arkeolog A.Aynur ÖZET gerçekleştirmiştir.

¹⁵ M. Jungfleisch, "Les denéraux et estampilles byzantins en vere de la collection Froehner", **Bulletin de l'Institut d'Égypte**, XIV, 1932, s. 240, no.18.

kemik iğne, kısa bir kemik parçasının üst kısmına delik açılarak yapılmış, delik dışında hiçbir düzeltme yapılmadan yüzeyi doğal haliyle bırakılmıştır. Bu nedenle her hangi bir tipolojiye yerleştiremeyeceğimiz eserin, tarihlendirmesi yapılamamıştır.

7. KANDİLLER

Myndos Asar Adası Mezar kazıları sırasında ele geçen seramik buluntular arasında; insitu olarak ele geçen ve mezar konteksine ait olan tek grup, pişmiş toprak kandillerdir. Bu kandillerden M4 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 29,31), M7 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 32). kandiller dairesel (yuvarlak) gövdeli kandiller grubuna girmektedir. M4 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 30) ve M7 kodlu mezardan ele geçen (katalog no 33, 34, 35) diğer kandiller ise; oval gövdeli kandillerdir.

“Dairesel ve oval gövdeli tüm kandillerin ortak özelliği yuvarlak diskuslu olmalarıdır. Hepsi kalıp tekniği ile yapılmıştır. Batı Anadolu’da özellikle Ephesos’ta ve Sardes kentinde yaygın olarak kullanılan bu kandil tipi bezeme repertuarları bakımından birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Benzer örneklerine bakıldığında bu tip kandillerin İ.S.550-650 yılları arasında yaygın olarak kullanıldıklarını görmekteyiz.”¹⁶

8. İSKELETLER

Mezarlardan ele geçen iskelet kalıntıları; kafa, çene, diş, omur, el ve ayak parmakları gibi vücut bölgelerine ait çeşitli parçalardan oluşmaktadır. Kazılar sırasında, M6 kodlu mezardan ele geçen erkek bireye ait olan iskelet dışında, bütün halde başka iskelete rastlanmamıştır.

Bu nedenle kalıntılardaki kemikler; kalınlıkları, renkleri, kemik dokunun yapısı değerlendirilerek birey ayrımı yapılmaya çalışılmıştır. Bu işlemler sırasında birey sayısını belirlemede özellikle çene kalıntılarından yararlanılmıştır.¹⁷

¹⁶ E.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bizans Sanatı Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi Sinan MİMAROĞLU’nun yorumlarından faydalanılmıştır.

¹⁷ İskeletler ile ilgili tüm veriler; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Füsün Zethiye YAŞAR tarafından hazırlanan rapordan alınmıştır.

Yapılan incelemelere göre kafa iskelet kalıntılarının değerlendirilmesiyle toplumda 123, çene kalıntılarının değerlendirilmesiyle ise 194 bireyin varlığı belirlenmiştir(Tablo 1-2). Çene kalıntlarına göre tespit edilen 194 bireyden 21'i bebek, 30'u ocuk, 4' kadın, 8'i erkek ve 131'i cinsiyeti belirlenemeyen ancak erişkin olduğu belirlenen bireylerden oluşmaktadır. Kafa iskeleti kalıntıları yardımıyla yapılan değerlendirme sonucunda ise 11 mezarda 123 bireyin varlığı belirlenmiştir. Bu bireylerden 1'i fetüs, 3' bebek, 6'sı ocuk, 42'si erişkin bireydir; bu değerlendirmede eşleştirilemeyen çok küçük parçalar halindeki kalıntılar bilinmeyenler grubuna dahil edilmiştir.

İskelet kalıntılarının incelenmesi sırasında M1 ve M2 nolu mezarlardaki iskelet kalıntılarında yangına bağlı renk değişiklikleri olduğu gözlenmiştir. M2 nolu mezarda mevcut 17 kafa iskeleti kalıntısından 14'ünün yangından etkilenmiş olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra M1 nolu ve M12 nolu mezarlarda hayvan kemikleri saptanmıştır.

SONUÇ

“Myndos Asar Adası Mezarları” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, temelde arkeolojik verilerden yararlanılmıştır. Buna ek olarak antropolojik değerlendirmelerden de çalışmanın kapsamına alınmıştır. Bu doğrultuda mezarların; mimari özellikleri, içlerinden ele geçen mezar buluntuları, iskelet kalıntıları değerlendirme altına alınmıştır.

Konumları nedeniyle “Kripta İçi” ve “Kripta Dışı” olarak sınıflandırılan mezarların hepsi, Anadolu’daki benzer örnekleriyle karşılaştırıldığında, Erken Bizans evresi basit duvar işçiliğini yansıtmaktadır. Mezarlarda gördüğümüz basit kesme taş ve tuğla örgü duvar işçiliği, dönemin tipik özelliklerini yansıtmaktadır.

Mezar buluntuları göz önünde bulundurulduğunda; mezarların İ.S. 6. ve 7. yy. larda kullanıldığı görülmektedir. Özellikle sikkeler, bronz kemer tokaları ve kandiller; birebir örnekleriyle karşılaştırıldığında, adada Erken Bizans evresinin varlığını göstermektedir(Tablo 3).

Antropolojik değerlendirmelerin sonucunda ise; mezarlar içerisinden kafa iskelet kalıntısına göre 123, çene kalıntılarının değerlendirilmesine göre 194 bireyin varlığı tespit edilmiştir. Birey sayısının fazla oluşu, iskelet kalıntılarının bütünlük oluşturmaması; mezarların dönemi boyunca sürekli kullanıldığını göstermektedir. Mezarların kadın, çocuk ve erkeklerden oluşan geniş bir popülasyonu barındırması; toplu ölüm durumunu ya da başka bir alandaki iskelet artıklarının mezarlara getirilmesi durumunu yansıtmaktadır.

Sonuç olarak; tüm veriler bir araya getirildiğinde(Tablo 4), mezarların Erken Bizans Dönemi olan 6. ve 7. yy.a ait oldukları kesinlik kazanmıştır. Mezarlar, Myndos Asar Adası’nda yer alan ve yıkılan erken dönem bazilikasının kuzey nefinin çevrelediği alana ve çevresine inşa edilmiştir. 7.yy. da Anadolu topraklarında Arap akınları ve dinsel uyuşmazlıklar başlamış. Akınlar Ege kıyılarını etkilemeye başladığında, Hıristiyan halkları küçük savunma noktaları oluşturmuştur. Myndos halkı da bu evrede küçülerek Asar Adası’nda varlığını göstermiştir. Toplu ölümler sonrasında, adadaki mezarlar kullanılmıştır.

KAYNAKLAR

Kitaplar

ASANO Kazuo, **The Island of St. Nicholas: Excavation and Survey of the Gemiler Island Area, Lycia, Turkey**, ed. Kazuo Asano, Osaka University Press, Japan, 2010.

ARTHUR Paul, **Bizans ve Türk Dönemi'nde Hierapolis (Pamukkale)**, çev. Nalan Fırat, Ege Yayınları&Paul Arthur, Graphis matbaa, İstanbul, 2006.

ATAK Erdoğan , **Antik Bizans Sikkeleri Kataloğu**, I, Antikite Yayınları, İstanbul, 1988.

BALDONİ Daniela– Carlo FRANCO – Paolo BELLİ – Fede BERTİ, **Karia'da Bir Liman Kenti İASOS**, çev. Gürkan Ergin, Homer Kitap Evi, Barış Matbaa, İstanbul, 2004.

BARCLAY V.H., **Catalogue of the Greek Coins of Caria, Cos, Rhodes & Cnidos**, London, 1897

BEAN George, **Turkey Beyond the Maeander** , London, 1971.

BEAUFORT Fr., **Karamania or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity**, London, 1817.

HELLSTROM Pontus, **Labraunda: (Karya Zeus Labraundos Kutsal Alanı Gezi Rehberi)**, Ege Yayınları& Pontus Hellstrom, Graphis matbaa, İstanbul, 2007.

HİEROKLES, 687.

HERODOTOS, **Herodot Tarihi**, çev. Müntekim Ökmen, İstanbul, 2004.

KÜRKMAN Garo, **Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri**, Selmin Kangal, Garo Kürkman, Mas Matbaacılık A.Ş., İstanbul, 2003.

NEWTON C.T., **The Journal of Hellenic Studies**, 8, 1887.

PATON W. R. - J. L. Myres, **The Journal of Hellenic Studies**, 16, 1886.

PLİNİUS, V.

STEPHANOS, **Byzantion**, XIV.

STRABON XIII.

ŞİMŞEK Celal, **Laodikeia: (Laodikeia Ad Lycum)**, Ege Yayınları&Celal Şimşek,
Graphis matbaa, İstanbul, 2007.

TEKİN Oğuz, **Yapı Kredi Koleksiyonu Bizans Sikkeleri**, XI, Yapı Kredi Kültür Sanat
Yayıncılık, İstanbul, 1999.

Makaleler

- AGER Barry, "Byzantine Influences on Visigothic Jewellery" , **'Intelligible Beauty' Recent Research on Byzantine Jewellery** , ed. Chris Entwistle- Noel Adams, The British Museum Press, London,2010, ss. 72- 82.
- EGER Christoph, "Silbergeschirr und goldene Gürtel. Die vandalische Oberschicht im Spiegel der Schatz- und Grabfunde Nordafrikas", **Antike Welt**, Annette Nünnerich-Asmus, 35, 2, Philipp von Zabern, Deutschland, 2004, pp. 71-76.
- ENTWISTLE Chris, "Notes on Selected Recent Acquisitions of Byzantine Jewellery at the British Museum" , **'Intelligible Beauty' Recent Research on Byzantine Jewellery**, ed. Chris Entwistle- Noel Adams, The British Museum Press, London, 2010, ss. 20-32.
- GIRSHMAN R., "La ceinture en Iran", **Iranica Antiqua**, 1979, 4, s. 167.
- HAHN Wolfgang, "Von Anastasius I. Bis Justinianus I", **Moneta Imperii Byzantini, I**, Verlag Der Österreichischen Akademie Der Wissenschaften, Wien, 1973, ss. 491-565.
- İŞLER Bülent, "Myra ve Çevresinde Bizans Dönemi", **Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi**, ed. Nevzat Çevik, Orkun Ozan Medya Hizmetleri, Antalya, 2010, ss. 233-256.
- JUNGFLEISCH M., "Les denéraux et estampilles byzantins en vere de la collection Froehner", **Bulletin de l'Institut d'Égypte**, XIV, 1932, ss. 233-256.
- SCHULZE-DÖRRLAMM Mechthild , **Byzantinische Gürtelschnallen und Gürtelbeschläge im Römisch-Germanischen Zentralmuseum**, Teil I, 2. Aufl, Die Schnallen ohne Beschläg, mit Laschenbeschläg und mit festem Beschläg des 5. bis 7. Jahrhunderts, Römisch-Germanischen Zentralmuseum, Mainz, 2009.
- ŞAHİN Mustafa, "Myndos 2004 Yılı Yüzey Araştırması", **23. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, yay.haz. Koray OLŞEN- Dr. Fahriye BAYRAM-Dr. Adil ÖZME, C. I, Kültür Bakanlığı Dösim Basımevi, Ankara, 2006, ss. 171-184
- ŞAHİN Mustafa, "Myndos Kazıları, 2009", **32. Kazı Sonuçları Toplantısı**, yay.haz. A. Naci TOY- Haydar DÖNMEZ- Ömer ÖTGÜN, C. I, Allâme Tanıtım&Matbaacılık Hizmetleri, İstanbul, 2010, ss. 158- 160.

ŞAHİN Mustafa, “Myndos Kazısı, 2010: Antropolojik Açıdan Mezar Kazıları”, **33. Kazi Sonuçları Toplantısı**, yay. Haz. Haydar DÖNMEZ- Ömer ÖTGÜN, C. I, İsmail Aygöl Ofset Matbaacılık, Malatya, 2011, ss.347- 348.

THEİSS K. , **Gold und Kunsthandwerk vom Antiken Kuban**, Städtisches Reissmuseum, Wissenschaftliche Redaktion A.M. Leskow, Gesamtedaktion W.L. Lopuschnjan, Übersetzung aus dem Russischen W.A. Nabatschikow, Stuttgart, 1989.

WALDBAUM Jane C., “Catalogue of Finds” , **Metalwork From Sardis**, George M. A. Hanfmann- Jane Ayer Scott, Harvard University Press Cambridge, London, 1983, ss. 28- 144.

Diğer Kaynaklar

ACARA Meryem, Bizans Maden Sanatında Dini Törenler Sırasında Kullanılan (Liturjik) Eserler, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Ankara, 2005.

GÜNDÜZ Serkan, Antik Limanlar Işığında Myndos Limanı ve Liman Yapıları, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa, 2008.

<http://www20.uludag.edu.tr/~arkeoloji/myndos.htm> (12.Ocak.2012)

EK:1 BULUNTU KATALOĞU (ÖN BİLGİ)

Katalog, buluntu türlerine göre düzenlenmiştir. Buluntular, kendi grupları içerisinde mezar sıralamasına göre yerleştirilmiştir. Buluntular, metin içerisinde katalog numaraları ile belirtilmiştir. Buluntulara ait fotoğraflar katalog içerisinde yerleştirilmiştir.

Katalog No: 1

Kazı Env. No: 40/2009-44

Adı: Madalyon

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Çap: 43 mm

Kalınlık: 2 mm

Ağırlık: 18,38 gr.

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 1, -173 cm

Tanım: Ön yüz.: I. Justinian büstü, Sağ elinde küreli haç, sol omzunda kalkan betimlenmekte. Solda zeminde haç yer almakta. [D]NIVSTINI-ANVSPP[A]V[C].

Arka Yüz: M üzeri haç, altta A, solda ANNO, sağda XII, kesimde NIK.

Darp Yeri: Nicomedia

Kaynak: (SEAR, 1987: 66-67, 201)

Tarih: I. Justinian, İ.S. 527-565 (12. Yılı MS 538/539)

Katalog No: 2

Kazı Env. No: 49/2009/62

Adı: Madalyon

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Çap: 30 mm,

Kalınlık: 2 mm

Ağırlık: 12.72 gr.

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 2, -510 cm

Tanımı: Ön Yüz: Okunamıyor. Arka Yüz: M

Darp Yeri: -

Kaynak: -

Tarih:-

Katalog No: 3

Kazı Env. No: 54/2009/78

Adı: Sikke

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Çap: 31.5 mm

Kalınlık: 4 mm

Ağırlık: 18,4 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7

Tanımı: Ön Yüz: I. Justin büstü, sağa diademli. DNIVSTINI-ANVSPPAVG.

Arka Yüz.: Yıldız ve haç arasında M, üzerinde [haç], altta Γ, kesimde CON.

Darp Yeri: Constantinople

Kaynak: : (SEAR, 1987: 45,63)

Tarih: I. Justin, İ.S. 518-527

Katalog No: 4

Kazı Env. No: 76/2009-E52

Adı: Sikke

Yapıldığı Madde: Bronz.

Ölçüleri: AE 30 mm, 18.02 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7, -383

Tanımı: Ön Yüz: Anastasius büstü, sağa inci diademli, chylamis ve paludamentum giyimli. ANAST[ASIV]SPPAVG.

Arka Yüz: M üzerinde haç, altta B, sağ ve solda yıldız kesimde CON.

Darp Yeri: Constantinople.

Kaynak: (SEAR, 1987: 38,19; Atak, 1988: 22-23, 2, 33)

Tarih: I. Anastasius, İ.S. 498-518

Katalog No: 5

Kazı Env. No: 53/2009/74

Adı: Sikke

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Çap: 20 mm

Kalınlığı: 0,2 cm. **Ağırlık:** 3,20 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 9

Tanımı: Öy.: Solda Heraclius, ayakta, sakallı, askeri giyimli, sol eli kalçasında. Sağda Heraclius Constantine, ayakta, chlamys giyimli, sağ elinde gl. cr..

Ay.: M üzerinde haç? Altta solda ANNO, sağda [X,X,X], kesimde [C]ON.

Darp Yeri: Constantinople

Kaynak: (Bellinger-Grierson, 1968: II.I, 300, 116C.-1-4); (Hahn, 1973: 226, 166-J.30); (Hahn, 1973: 210, 199-201)

Tarih: Heraclius 639/640

Katalog No: 6

Kazı Env. No: MY10-N3

Adı: Sikke

Yapıldığı Madde: Bakır

Ölçüleri: Çapı: 26 mm.

Kalınlık: 3 mm, **Ağırlık:** 11,18gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 11, -261 cm

Tanımı: Öy.: Sağda Heraklius, solda Heraklius Constantine, her ikisi de ayakta, sağ elde gl.cr., başları arasında haç. [...]NHERAC[.]YSEThERACONST[...]

Ay.: M üzerinde Chi-Rho, altta A? solda [.]N[.]O, kesimde CON.

Darp Yeri: Constantinople?

Kaynak: (Bellinger-Grierson, 1968: II.I, 282, 79a.1-3; Tekin, 1999: XI, 150, 126)

Tarih: Heraclius' un ilk 20 yılı.

Katalog No:7

Kazı Env. No: 2009/ 32

Adı: Kemer Tokası

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 6 cm

Genişlik: 2,7 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması,
Mezar 1

Tanım: Toka kısmı basık formdadır. Ortadaki oyuk kısmın etrafı spiral şeklinde biçimlendirilmiştir. Spiral hatların üzerinde enine çizgiler işlenmiştir. Eser tam olarak korunmuştur. Bronz olması nedeniyle yüzeyi yoğun şekilde korozyona uğramıştır. Ancak formunu kaybetmemiştir.

Kaynak: (Schulze-Dörlamm, 2009: I, 186-187, 165/166; Entwistle, 2010: 26; Lightfoot, 2003: 123; Waldbaum, 1983: 118, 691)

Tarih : İ.S. 6. sonu- 7. yy. ortaları (Benzer örneklerinden yola çıkılarak tarihlendirilmiştir.)

Katalog No: 8

Kazı Env. No: 2009/35

Adı: Kemer Tokası

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 5 cm

Genişlik: 1,9 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 2

Tanımı: Toka kısmı oval formdadır. Oval kısma eklenen kısım iç ve dışbükey profilli, dik tutunca başlı bir insan tasvirine benzeyen bir şekilde biçimlendirilmiştir. Eser tam olarak korunmuştur. Bronz olması nedeniyle yüzeyi yoğun şekilde korozyona uğramıştır. Korozyon nedeniyle formu bozulmuştur.

Kaynak: (Schulze-Dörrlamm, 2009: I, 222, 220; Waldbaum, 1983: 119, 697)

Tarih : İ.S. 7. yy.

Katalog No: 9

Kazı Env. No:2009/38

Adı: Sirakuza Tipi Kemer Tokası

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Genişlik: 3,3 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 2

Tanımı: Toka kısmı basık formdadır. kıvrık dal ve spiral süslemesiyle işlenmiştir. Eser tam olarak korunmuştur. Bronz olması nedeniyle yüzeyi yoğun şekilde korozyona uğramıştır. Eser formunu kaybetmemiştir.

Kaynak: (Schulze-Dörrlamm, 2009: I, 171-179, 142-154; Eger, 2010: 135; Lightfoot, 2003: 120-121; Waldbaum, 1983: 119, 689/690)

Tarih : İ.S. 6. sonu-erken 7. yy.

Katalog No: 10

Kazı Env. No: 2009/37

Adı: Mask Tipi Kemer Tokası

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 3,5 cm

Genişlik: 2,5 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 3, -265 cm

Tanımı: Toka kısmı basık formdadır. Bu kısımdan aşağı doğru daralmakta ve alt bölümde tekrar genişlemektedir. İğne kısmının altındaki iki delik ve alt bölümdeki boşluk insan yüzü tasvirini andırmaktadır. Eser tam olarak korunmuştur. Bronz olması nedeniyle oldukça korozyona uğramıştır. Eser formunu kaybetmemiştir.

Kaynak: (Lightfoot, 2003: 122; Waldbaum, 1983: 119)

Tarih: İ.S. 6.-7. yy.

Katalog No: 11

Kazı Env. No: 2009/36

Adı: Mask Tipi Kemer Tokası

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 3,4 cm.

Genişlik: 2,5 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması,
Mezar 5

Tanımı: Toka kısmı dikdörtgen formdadır. Toka kısmından aşağı doğru hafif daralmaktadır. İğne kısmının altındaki iki delik ve alt bölümündeki boşluk insan yüzü formunu yansıtmaktadır. Hafif korozyona uğramıştır. Eser formunu kaybetmemiştir. Ancak iğne kısmı eksiktir.

Kaynak: (Lightfoot, 2003: 122; Waldbaum, 1983: 119)

Tarih: İ.S. 6.-7. yy.

Katalog No: 12

Kazı Env. No: 2009/39

Adı: Haç Formlu Kemer Tokası

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 3 cm

Genişlik: 1,9 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması,
Mezar 5, -292 cm.

Tanımı: Toka kısmı basık formdadır. Büyük bir iğne kısmı vardır. Alt kısmı haç formunda yapılmıştır. Eser tam olarak korunmuştur. Ancak hafif korozyona uğramıştır.

Kaynak: (Schulze-Dörrlamm, 2009: I, 194-197,175-188)

Tarih: İ.S. 6.-7. yy.

Katalog No: 13

Kazı Env. No: 2009/64

Adı: Çan

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 4.1 cm

Çap: 3.3 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 açması, Mezar 5

Tanımı: En üst bölümde halkası yer almaktadır. Formu, halka kısmından aşağı doğru genişleyerek inmektedir. Eserin üzerinde yatay çizgisel bezemeler yer almaktadır. İçerisinde ki sarkıt kısmı kayıptır. Korunma durumu iyidir.

Kaynak: (Waldbaum, 1983: 43, 100)

Tarih: 6.-7. yy.

Katalog No: 14

Kazı Env. No: 2009/80

Adı: Çan

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Yüksekliği: 3 cm

Çap: 1,8 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7

Tanımı: En üst bölümde halkası yer almaktadır. Formu, halka kısmından aşağı doğru konik şekilde inmektedir. İçerisinde ki sarkıt kısmı kayıptır. En alt kısmında ezilmeden dolayı form kaybı söz konusudur. Ayrıca korozyona uğraması nedeniyle ağız kısmında incelme ve dökülmeler vardır.

Kaynak: Benzeri (Waldbaum, 1983: 42-43, 91-100)

Tarih: Geç Roma-Erken Bizans.

Katalog No: 15

Kazı Env. No: 2009/54

Adı: Zincir Parçası

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 7 cm

Genişlik: 7 mm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 1

Tanım: Dönemi buhurdanlarının zincir kısmıdır. Buhurdanın gövde bölümünü taşıyan üç zincirden birine ait parçadır. Genellikle bu zincirlerin orta kısmında küçük haç formunda parça yer alır. Eser korozyona uğramıştır.

Kaynak: (Waldbaum, 1983: 99, 577)

Tarih : Erken Bizans

Katalog No: 16

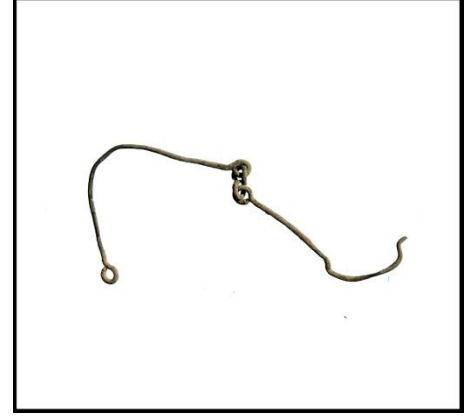
Kazı Env. No: 2009/53

Adı: Döküm Buhurdana Ait Tepelik Kısmı.

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Uzunluk: 24 cm

Buluntu Yeri: Asar Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 5, -297 cm

Tanımı: Dönemi buhurdanlarının en üst tepelik kısmıdır. Buhurdanın gövde bölümünü taşıyan zincirler tepelik kısmına bağlanmaktadır. Eser korozyona uğramış ve ezilme nedeniyle formu bozulmuştur.

Kaynak: (Acara, 1997:161-260; Waldbaum, 1983: 102, 600)

Tarih: 6-8.yy.

Katalog No: 17

Kazı Env. No: 2009/52

Adı: Metal Halka

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Çapı: 2,3 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 1

Tanım: Dönemi buhurdanlarının, gövdeyi taşıyan zincirleri tepelik kısmına bağlayan halkadır. Eser korozyona uğramıştır. Bulunduğu M1 kodlu mezardan buhurdan zincir parçası da çıkmıştır.

Kaynak: (Waldbaum, 1983: 100, 584)

Tarih : 6-8. yy.

Katalog No: 18

Kazı Env. No: 2009/75

Adı: Ağırlık

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Çap: 1,85 cm

Kalınlık: 0,75 cm

Ağırlık: 8,80 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 5

Tanımı: Yuvarlak , kenarları çerçeveli formda. Korozyona uğramış ve hafif tahrip olmuş.

Ön yüz: Ortasında küçük bir çukurluk var. Çukurluğun solunda N sağında B harfi var.

Arka yüz: Ortasında küçük bir çukurluk var. Çukurluğun etrafında nokta şeklinde bezemeler var.

Kaynak: (Waldbaum, 1983: 85, 468; Kürkman, 2003: 43)

Tarih: Erkan Bizans

Katalog No: 19

Kazı Env. No: 2009/61

Adı: Ağırlık

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri: Çap: 2,5 cm

Kalınlık: 7 mm

Ağırlık: 26.90 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 5

Tanımı: Düz metal obje. Korozyona uğramış. Bu nedenle kenarlarında bozulmalar mevcut.

Kaynak: -

Tarih: -

Katalog No: 20

Kazı Env. No:

Adı: Küpe

Yapıldığı Madde: Bronz

Ölçüleri:

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7

Tanımı: Klipsi yok. Uç kısımlarından aşağıya doğru genişleyen ve orta kısımda dolgun bir yapıya ulaşan forma sahip. Bronz olması nedeniyle korozyona uğramış. Hafif eğrilme ve yüzeyinde bozulmalar mevcut.

Kaynak: Benzeri (Entwistle, 2010: 29)

Tarih: 7. yy.

Katalog No: 21

Kazı Env. No:2009/68

Adı: Küpe

Yapıldığı Madde: Altın

Ölçüleri: Çap: 1.3 cm

Ağırlık: 3.46 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 2, -510 cm

Tanım: Halka formulu, düz küpe. Klips kısmından aşağıya doğru genişleyen ve orta kısmında dolgun bir yapı kazanan forma sahip. Hafif eğrilmeler mevcut.

Kaynak: Benzeri (Entwistle, 2010: 29)

Tarih : 7. yy.

Katalog No: 22

Kazı Env. No:2009/56

Adı: Küpe

Yapıldığı Madde: Altın

Ölçüleri: Ağırlık: 1.32 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 5, -297cm

Tanımı: Klipsi yok. Uç kısımlarından aşağıya doğru genişleyen ve orta kısmında dolgun bir yapı kazanan forma sahip. iyi durumda korunmuştur.

Kaynak: Benzeri (Entwistle, 2010: 29)

Tarih : 7. yy.

Katalog No: 23

Kazı Env. No:2009/68

Adı: Giysi Aplike Parçaları

Yapıldığı Madde: Altın

Ölçüleri: Uzunluk: 1,3 cm

Genişlik: 1,3 cm

Toplam Ağırlık: 3,46 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 6

Tanımı: Dört köşe aplikler köşelerde dört lotus ve ortalarında dört palmetten oluşurlar, bunlardan yedi adet ele geçmiştir. Bir adet de boncuk şeklin de aplik mevcuttur. Bunların hepsi giysilerin yada kemerlerin üzerine dikilen altın applike parçalarıdır.

Kaynak: (Eger, 2004: 74-76; Theiss, 1989: 74)

Tarih: Benzer Örnekleri 4.-5.yy.

Katalog No: 24

Kazı Env. No: 2009/57

Adı: Altın Çubuk(çuk)lar

Yapıldığı Madde: Altın

Ölçüleri: Uzunluk: 3-5mm

Ağırlık: 3.48 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 5

Tanımı: Bir giysi (şapka) ya da takı parçası olması muhtemel, uzunlukları 3 ile 5 mm arasında değişen içi muhtemelen ip geçirmek için delik altın çubuklar.

Kaynak: (Eger, 2004: 74-76)

Tarih: İlk Örnekleri 5.yy.

Katalog No: 25

Kazı Env. No:2009/85

Adı: Altın Çubuklar

Yapıldığı Madde: Altın

Ölçüleri: Ağırlık: 0.58 g

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7

Tanımı: Bir giysi (şapka) ya da takı parçası olması muhtemel uzunlukları 3 ile 5 mm arasında değişen, içi delik altın çubuklar.

Kaynak: (Eger, 2004: 74-76)

Tarih: İlk Örnekleri 5.yy.

Katalog No: 26

Kazı Env. No: 2009/76)

Adı: Sence

Yapıldığı Madde: Cam

Ölçüleri: Çap: 1,75 cm.

Kalınlığı: 0,4 cm

Ağırlık: 2.18 gr

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 5

Tanımı: Yuvarlak, kenarları çerçevesel formda. Aşınma nedeniyle, üzerindeki yazılar silinmiş. Gramajındaki eksilme nedeniyle tam tarihlenmesi yapılamamakta.

Ön yüz: Etrafı çerçevesel, ortasında büst yer almaktadır.

Arka yüz: Bozuk

Kaynak: Benzeri (Jungfleisch, 1932: 240, 18.)

Tarih: 6.yy. (Gramajı en yakın örnek İ.S. 521)

Katalog No: 27

Kazı Env. No : 2009/63

Adı: Madalyon

Yapıldığı Madde: Ahşap

Ölçüleri: Uzunluk: 5.4 cm

Genişlik: 4.1 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 1, -173 cm

Tanım: Armut veya sivri uçlu yaprak formunda. Sivri ucunda ip geçirmek için deliği bulunmakta. Kenarları dişli bir yapıya sahip. Hafif tahribata uğramış.

Ön Yüz: Ortada sekiz kollu bir haç (Hiristogram) yer alıyor, Hiristogramın etrafı üzüm salkımlarıyla bezenmiş.

Arka Yüz: Madalyonun üst dar kısmında merkezi bir ana saptan her iki tarafa ayrılan üzüm salkımları yer almakta.

Kaynak: -

Tarih : -

Katalog No: 28

Kazı Env. No: 2009/34

Adı: İğne

Yapıldığı Madde: Kemik

Ölçüleri: Uzunluk:3,6 cm

Genişlik:0,5 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 4

Tanımı: En üst kısmında deliği bulunan, bu kısımdan aşağı doğru incelen bir forma sahip. Hafif tahribata uğramış.

Kaynak:-

Tarih

Katalog No: 29

Kazı Env. No: 2009/14

Adı: Kandil

Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak

Ölçüleri: Uzunluk: 9,3 cm.

Genişlik: 6,9 cm., Yükseklik: 2 cm.

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 4, -240 cm

Tanımı: Yatay kesitine göre dairesel gövdeli. İbükükey diskus, çift sıra şeritle çember biçiminde sınırlanmış. Geniş, eğimli omuzlu, gövdeden tutamaklı. Diskus çevresi ışın motifleriyle bezenmiş. Yuvarlak fitil deliğinde is ve yanık izi var. Fitol deliğinin kapağı mevcut. Omuz da, kıvrılarak ilerleyen dallar yer almakta. Gövdenin altında 2 sıra “V” motifi yer alır. Halka kaideli.

Kaynak: (Menzel,1982: 99-100; Gürlcr, 2005: 6-15, 703)

Tarih: İ.S. 5.-6.yy.

Katalog No: 30

Kazı Env. No: 2009/16

Adı: Kandil

Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak

Ölçüleri: Uzunluk: 8,6 cm.

Genişlik: 6,2 cm., Yükseklik: 2,5 cm.

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 4, -205 cm.

Tanımı: Yatay kesitine göre oval gövdeli. Düz diskus, nokta motifinden oluşan bir şerit ve dışında düz bir şeritle, çember biçiminde sınırlanmış. Diskus ve burun, kısa bir kanal ile birbirine bağlanmış. Fitol deliği yuvarlak formda. Fitol kapağı mevcut değil. Eğimli omuzlu, gövdeden tutamaklı. Halka kaideli.

Kaynak: (Menzel,1982: 99-100; Gürlcr, 2005: 6-15, 703)

Tarih: İ.S. 5.-6.yy.

Katalog No: 31

Kazı Env. No: 2009/15

Adı: Kandil

Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak

Ölçüleri: Uzunluk: 9,3 cm.

Genişlik: 7,3 cm., Yükseklik: 2,2 cm.

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 4, -250 cm.

Tanımı: Yatay kesitine göre dairesel gövdeli. İçbükey diskus, yuvarlak kesitli şeritle çember biçiminde sınırlanmış. Diskus ve burun, kısa bir kanal ile birbirine bağlanmış. Kanalın ortasında ve iki yanında dairesel bezemeler var. Geniş, eğimli omuzlu, gövdeden tutamaklı. Diskus bezemesiz. Fitol deliği yuvarlak formda. Fitol kapağı mevcut değil. Omuz; noktali motiflerle bezenmiş. Halka kaideli. Kaide kısmında bezemeler kullanılmış.

Kaynak: (Menzel,1982: 99-100)

Tarih: İ.S. 6.yy.

Katalog No:32

Kazı Env. No: 2009/81

Adı: Kandil

Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak

Ölçüleri: Uzunluğu: 9,8 cm Genişliği: 7,05 cm

Yükseklığı: 3,7 cm Yağ Deliği Çap: 1,5 cm

Fitol Deliği Çap: 1,15 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7

Tanımı: Yatay kesitine göre dairesel gövdeli. İçbükey diskus, çift sıra şeritle çember biçiminde sınırlanmış. Diskus ve burun, dar bir kanal ile birbirine bağlanmış. Geniş, eğimli omuzlu,

gövdeden tutamaklı. Diskus bezemesiz. Yuvarlak fitil deliğinde is ve yanık izi var. Fitol deliğinin kapağı mevcut değil. Omuz; geometrik motiflerle bezenmiş. Halka kaideli.

Kaynak: (Menzel,1982: 99-100)

Tarih: İ.S. 6.yy.

Katalog No: 33

Kazı Env. No: 2009/72

Eserin Adı: Kandil

Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak

Ölçüleri: U: 9,3 cm G: 6 cm Y: 2,7 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması,
Mezar 7, -389 cm

Tanımı: Yatay kesitine göre oval gövdeli. İç bükey diskus, çift sıra şeritle çember biçiminde sınırlanmış. Diskus ve burun, “V” biçimli bir kanal ile birbirine bağlanmış. Eğimli omuzlu, gövdeden tutamaklı. Diskusu çevreleyen çift şeritin arası ve diskusun etrafını bezeyen nokta motifler aşınmış. Yuvarlak fitil deliğinde is ve yanık izi var. Fitol deliğinin kapağı mevcut değil. Omuz çizgisel motiflerle bezenmiş. Halka kaideli.

Kaynak: (Menzel,1982: 99-100; Gürler, 2005: 6-15, 703)

Tarih: İ.S. 5.-6.yy.

Katalog No: 34

Kazı Env. No: 2009/ 73

Eserin Adı: Kandil

Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak

Ölçüleri: U: 8,9 cm G: 6 cm Y: 2,4 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7, - 389 cm

Tanımı: Yatay kesitine göre oval gövdeli. İç bükey diskus, çift sıra şeritle çember biçiminde sınırlanmış. Diskus ve burun, “V” biçimli bir kanal ile birbirine bağlanmış. Eğimli omuzlu, gövdeden tutamaklı. Diskusu çevreleyen çift şeritin arası ve diskusun etrafını bezeyen nokta motifler aşınmış. Yuvarlak fitil deliğinin bir bölümü kırılmış. Fitol deliğinin kapağı mevcut değil. Omuz çizgisel motiflerle bezenmiş. Halka kaideli.

Kaynak: (Menzel,1982: 99-100; Gürler, 2005: 6-15, 703)

Tarih: İ.S. 5.-6.yy.

Katalog No: 35

Kazı Env. No: 2009/82

Adı: Kandil

Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak

Ölçüleri: Uzunluğu: 9,85 cm

Genişliği: 5,8 cm Yüksekliği:4,2 cm

Yağ Deliği: 0,5 cm Fitol Deliği: 1,4 cm

Buluntu Yeri: Asar Adası, Kule Altı A4 Açması, Mezar 7

Tanımı: Yatay kesitine göre oval gövdeli. İç bükey diskus, çift sıra şeritle çember biçiminde sınırlanmış. Diskus ve burun, “V” biçimli bir kanal ile birbirine bağlanmış. Eğimli omuzlu, gövdeden tutamaklı. Diskusu çevreleyen çift şeritin arası ve diskusun

etrafını bezeyen nokta motifler aşınmış. Yuvarlak fitil deliğinde is ve yanık izi var. Fitol deliğinin kapağı mevcut değil. Omuz çizgisel motiflerle bezenmiş. Halka kaideli.

Kaynak: (Menzel,1982: 99-100; Gürler, 2005: 6-15, 703)

Tarih: İ.S. 5.-6.yy.

EK 2: HARİTALAR

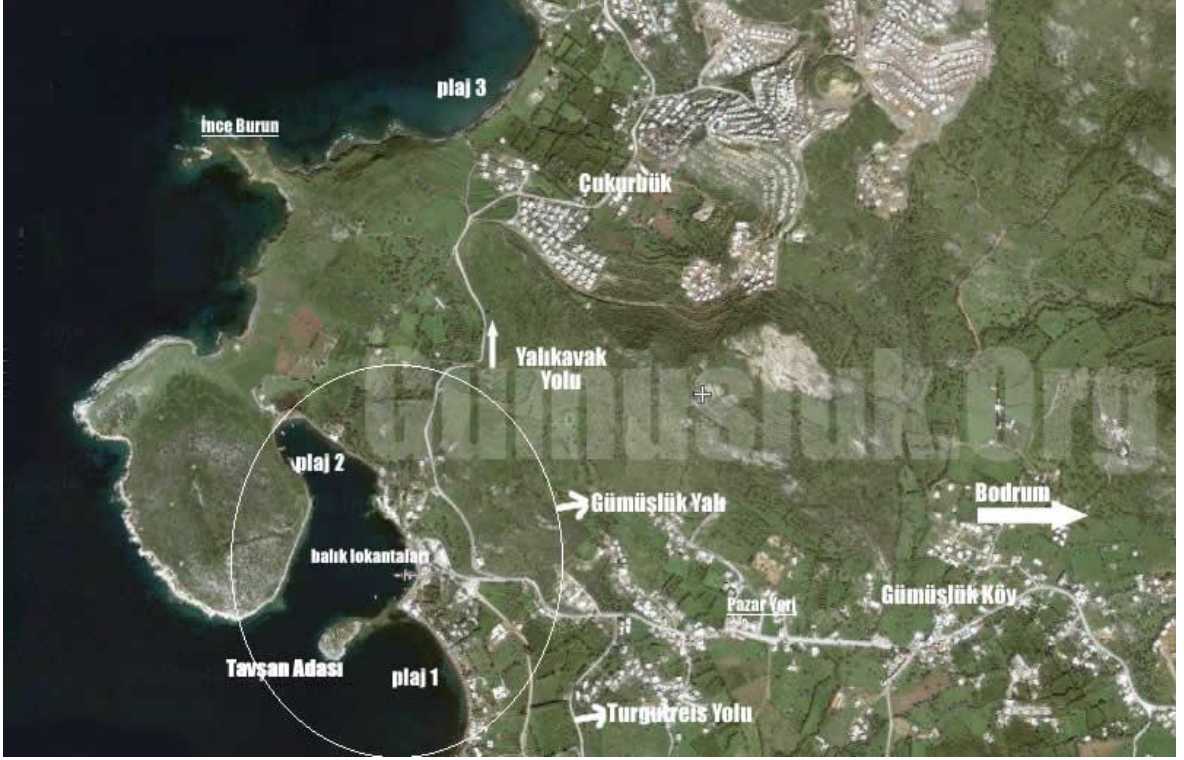

Harita 1

Harita 2

EK 3: FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1

Fotoğraf 2

Fotoğraf 3

Fotoğraf 4

Fotoğraf 5

Fotoğraf 6

Fotoğraf 7

Fotoğraf 8

Fotoğraf 9

Fotoğraf 10

Fotoğraf 11

Fotoğraf 12

Fotoğraf 13

Fotoğraf 14

Fotoğraf 15

Fotoğraf 16

Fotoğraf 17

Fotoğraf 18

EK 4: TABLOLAR

Kafa iskelet ve çene kalıntılarının mezarlara göre dağılımı				
Mezar no	Çene sayısı		Kafa iskeleti	
	n	%	n	%
1	32	16,5	15	12,2
2	41	21,1	17	13,8
3	4	2,1	3	2,4
4	4	2,1	5	4,1
5	20	10,3	11	8,9
6	13	6,7	10	8,1
7	16	8,2	8	6,5
8	8	4,1	4	3,3
9	43	22,2	35	28,5
11	6	3,1	8	6,5
12	7	3,6	7	5,7
TOPLAM	194	100	123	100

Tablo 1

Kafa iskelet ve çene kalıntılarının cinsiyete göre dağılımı				
	Çene sayısı		Kafa iskeleti	
	n	%	n	%
Fetüs	1	0,5	1	0,8
Bebek	7	3,6	3	2,4
Çocuk	40	20,6	6	4,9
Kadın	4	2,1	0	0
Erkek	9	4,6	0	0
Erişkin	133	68,6	113	34,2
TOPLAM	194	100	123	100

Tablo 2

BULUNTULARIN MEZARLARA GÖRE DAĞILIMI / TARİHLEME							
MEZARLAR	SİKKE	METAL	CAM	AHŞAP	KEMİK	PİŞMİŞ TOPRAK KANDİL	TOPLAM
M1	1 İ.S. 538/539	3 İ.S. 6. yy. sonu – 7. yy. ortaları İ.S. 6-8. yy Erken Bizans		1 Erken Bizans			5
M2	1 Sikke Tarihlenememiştir	3 İ.S. 6. sonu- erken 7. yy İ.S. 7. yy. x2					4
M3		1 İ.S. 6-7. yy.					1
M4					1 Eser Tarihlenememiştir.	3 İ.S. 5-6.yy. x 2 İ.S. 6.yy	4
M5		8 İlk Örnekleri 5.yy. Erken Bizans İ.S. 6-8.yy. İ.S. 6-7. yy. x 3 İ.S. 7. yy Tarihlenemeyen Eser		1 6.yy. (Gramajı en yakın örnek İ.S. 521)			9
M6		1 Benzer Örnekleri 4- 5.yy.					1
M7	2 Anastasius I, İ.S. 498-518 Justin I, İ.S.518- 527	3 Geç Roma- Erken Bizans İ.S. 7. yy. İlk Örnekleri 5.yy				4 İ.S. 5.-6.yy. x 3 İ.S. 6.yy	9
M8							

M9	1 Heraclius 639/640						1
M11	1 Heraclius' un ilk 20 yil. İ.S. 610 - 630						1
M12							
TOPLAM	6	19	1	1	1	7	35

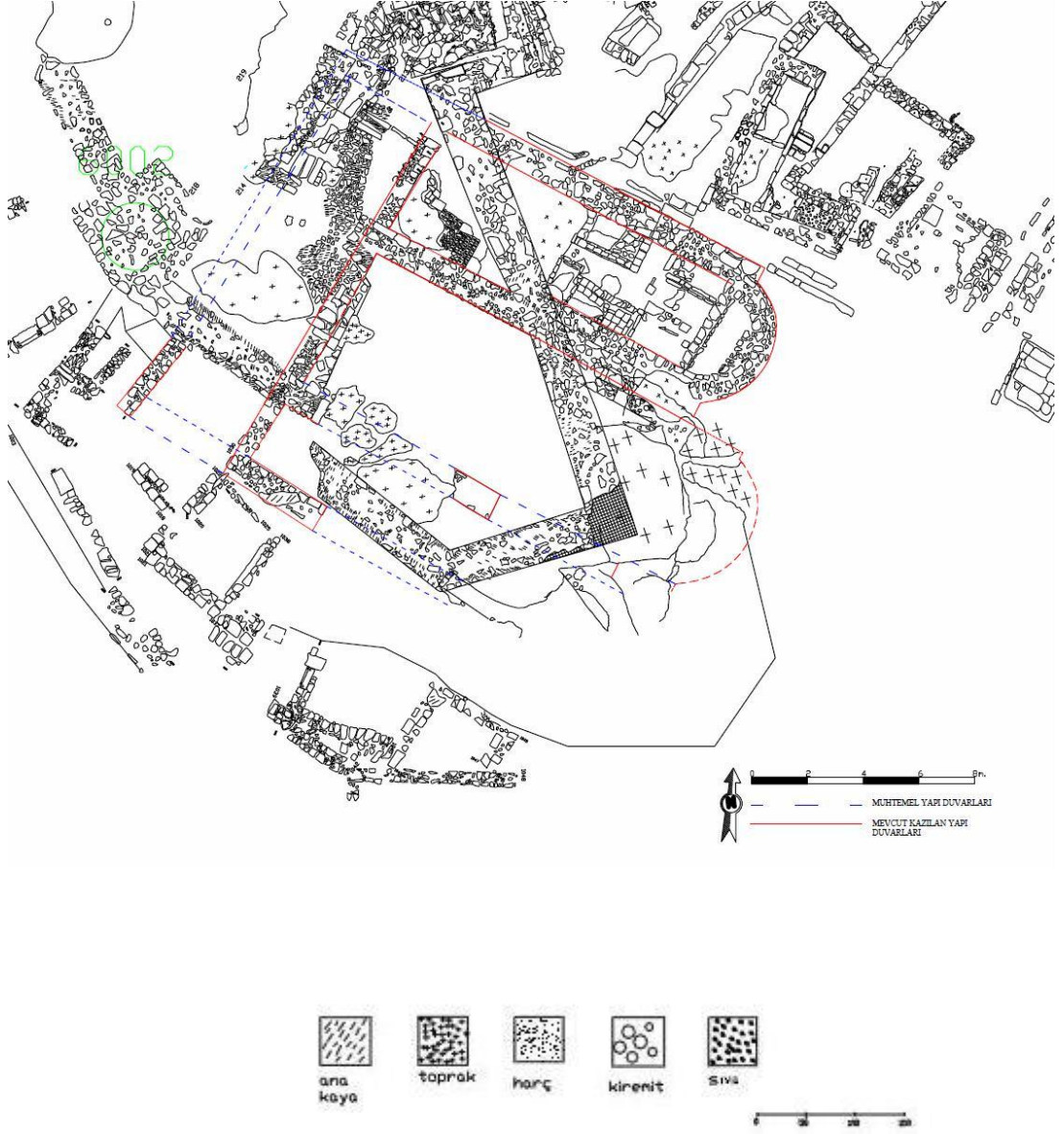
Tablo 3

Myndos Asar Adası Mezarları

Mezarlar	Konum	Üst Örtü	Duvar İşçiliği	Taban Döşemesi	Bulutlu Sayısı	Bulutlu Tarih Aralığı	Çenelere Göre Toplum Demografisi						Toplam
							Fetüs	Bebek	Çocuk	Kadın	Erkek	Erişkin	
M1	Kripta Dışı	Yok	Taş Örgü	Ana kaya ve toprak	5	İ.S. 6. yy. İ.S. 8. yy.			8		1	23	32
M2	Kripta Dışı	Yok	Taş Örgü	Ana kaya ve toprak	4	İ.S. 6. yy. İ.S. 7. yy.		2	3	1	2	33	41
M3	Kripta İçi	Yok	Tuğla Örgü	Tuğla Plaka	1	İ.S. 6. yy. İ.S. 7. yy.			1			3	4
M4	Kripta İçi	Yok	Tuğla Örgü	Ana kaya ve toprak	4	İ.S. 5. yy. İ.S. 6. yy.	1	1				2	4
M5	Kripta İçi	Yok	Tuğla Örgü	Ana kaya ve toprak	9	İ.S. 5. yy. İ.S. 8. yy.		1	7	3	3	6	20
M6	Kripta İçi	Yok	Taş Örgü	Ana kaya ve toprak	1	İ.S. 4. yy. İ.S. 5. yy.	0	0	0	0	1	12	13
M7	Kripta İçi	Yok	Taş Örgü	Ana kaya ve toprak	9	İ.S. 5. yy. İ.S. 7. yy.			8			8	16
M8	Kripta İçi	Yok	Taş Örgü	Kesme Taş	Yok	Yok			3			5	8
M9	Kripta İçi	Yok	Taş Örgü	Ana kaya ve toprak	1	İ.S. 7. yy.		1	4		2	36	43
M11	Kripta Dışı	Yok	Taş Örgü	Çakıl Taşı	1	İ.S. 7. yy.			3			5	8
M12	Kripta Dışı	Yok	Taş Örgü	Ana kaya ve toprak	Yok	Yok	0	2	3	0	0	0	5
Toplam	Kripta Dışı 4	Yok	Taş Örgü 9	Ana kaya ve toprak 9	35	İ.S. 4. yy. İ.S. 8. yy. İ.S. 5. yy. İ.S. 7. yy.	1	7	40	4	9	133	194
				Tuğla Plaka 1									
				Kesme Taş 1									
				Çakıl Taşı 1									

Tablo 4

EK 5: ÇİZİMLER

Çizim 1

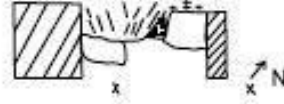
1 nolu
m.4.duvarı

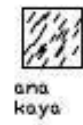
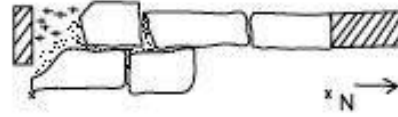
1 NOLU MEZARIN 3.
DUVARI

1 NOLU MEZARIN 2.
DUVARI

1 NOLU MEZAR 1.
DUVAR

ana
kaya

harç

kiremit

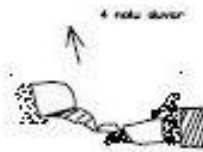
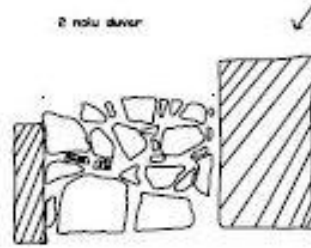
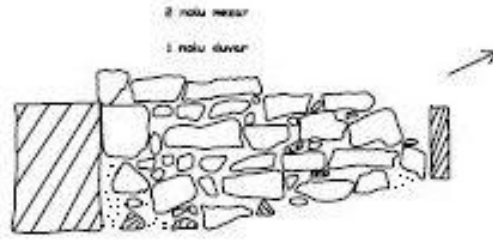
siva

toprak

Çizim 2

Çizim 3

3 nolu mezar

1 nolu duvar

2 nolu duvar

3 nolu duvar

4 nolu duvar (anakaya)

ana
kaya

toprak

harç

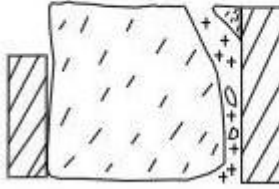
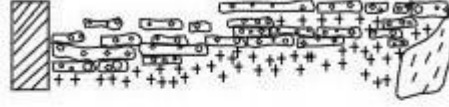
kiremit

Sıva

Çizim 4

4 nolu mezar
2 nolu duvar

ana
kaya

toprak

harç

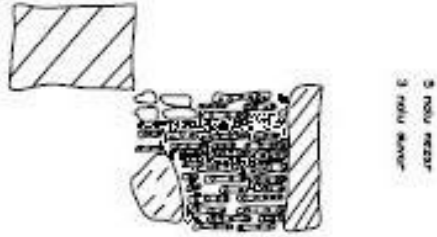
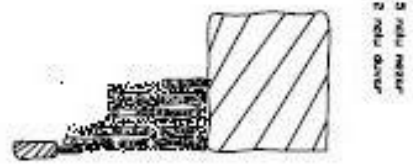
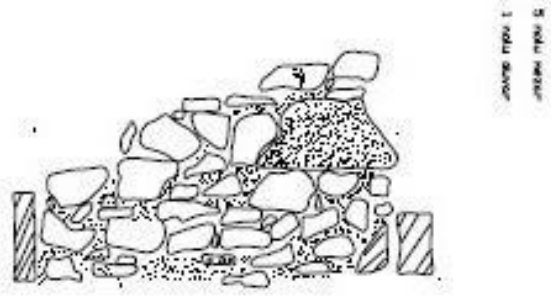
kiremit

sıva

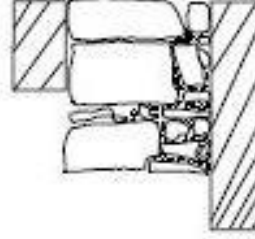
Çizim 5

Çizim 6

4 nolu

2 nolu

3 nolu

1 nolu duvar

6 nolu mezar

ana
kaya

toprak

harç

kiremit

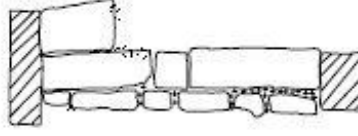

sıva

Çizim 7

7 nolu nezar
1 nolu duvar

7 nolu nezar
2 nolu duvar

7 nolu nezar
3 nolu duvar

7 nolu nezar
4 nolu duvar

siva

harç

ana
kaya

kiremit

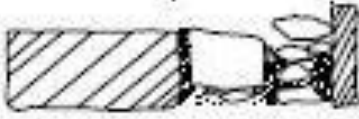
toprak

Çizim 8

0 nolu rezzer
1 nolu duvar

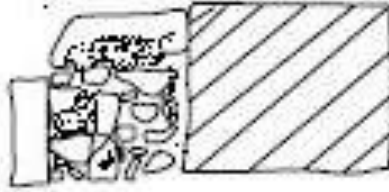
2 nolu duvar

3 nolu duvar

4 nolu duvar

Çizim 9

9 nolu mezarın
1. duvarı

9 nolu mezarın
2. duvarı

9 nolu mezarın 3. duvarı

9 nolu mezarın 4.
duvarı

ana
kaya

harç

kiremit

sıva

toprak

Çizim 10

11 NOLU
MEZAR 1.
DUVAR

11 NOLU MEZAR 3. DUVAR

11 NOLU
MEZAR 2.
DUVAR

11 NOLU MEZAR 4.
DUVAR

0 50 100 150

ana
kaya

harç

kiremit

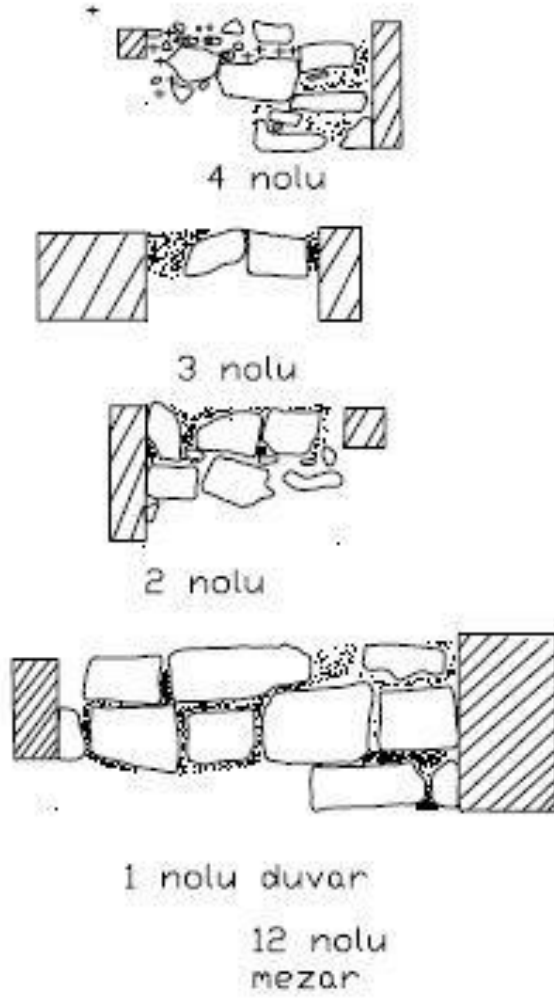

sıva

toprak

Çizim 11

Çizim 12

ÖZGEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Mustafa Ufuk		GÜRDAL
Doğum Yeri ve Yılı	İzmir		13/06/1981
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce		
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lise	1995	1996	Kuşadası Şehit Kaya Aldoğan Lisesi
Lisans	2001	2007	Antalya Akdeniz Üniversitesi (Klasik Arkeoloji)
Yüksek Lisans	2008	-	Bursa Uludağ Üniversitesi (Klasik Arkeoloji Y.L)
Doktora	-	-	-
Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama - Ayrılma Yılı		Çalışılan Kurumun Adı
1.	-	-	-
2.	-	-	-
3.	-	-	-
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar	-		
Katıldığı Proje ve Toplantılar	<p>2003-2004-2005 yılı TC. Kültür Bakanlığı Kaunos Kazısı Sultaniye Sualtı Araştırmaları</p> <p>2007 Muğla Üniversitesi Arkeoloji Bölümü (TUBİTAK) Muğla İli Kültür Envanteri Projesi</p> <p>2008 Muğla Üniversitesi; Avrupa Birliği SMAPP III Gökova Projesi.</p> <p>2008 Muğla Üniversitesi; (TUBİTAK) Aspat ve Territoriumunda Arkeolojik Park Yönetimi ve Antik Tarım Alanlarında Agro-Turizm Planlaması Projesi</p> <p>2008-2009 Bursa ve Çevresi Kültür Envanteri</p> <p>2009-2010 yılı TC. Kültür Bakanlığı Myndos Kazısı</p> <p>2009 (TUBİTAK) Çevremdeki Antik Yaşamı Tanıyorum Projesi.</p> <p>2010 (TUBİTAK) Kaunos Antik Kenti Demeter Kutsal Alanı ile Bothrosları Araştırma ve Çevre Düzenleme Projesi</p>		
Yayımlar:	-		
Diğer:	-		
İletişim (e-posta):	ufukgurdal@gmail.com		
		Tarih İmza Adı Soyadı	

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM
DALI
KLASİK ARKEOLOJİ
BİLİM DALI**

**MYNDOS ASAR ADASI MEZARLARI
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

**Mustafa Ufuk
GÜRDAL**

**BURSA
2012**